

Butlletí de l'Església de Girona

Gener - Març 2024

Butlletí de l'Església de Girona

GENER-MARÇ 2024

–

ANY CLXVI

–

NÚM. 2

Memoràndum

- **Missa en el segon aniversari de la mort del bisbe Francesc:** Dilluns 8 d'abril, a les 9h del matí, a l'església Catedral Basílica de Girona.
- **Celebració eucarística de l'Ordenació episcopal i Inici del ministeri a la Seu de Girona del Rvdm. Mons. Octavi Vilà i Mayo, O. Cist.:** Diumenge 21 d'abril, a les 5 de la tarda, a la Catedral.
- **Jornada mundial de Pregària per les Vocacions:** Diumenge 21 d'abril.
- **Jornada mundial de les Comunicacions Socials:** Diumenge 12 de maig.
- **Jornada Pro Orantibus:** Diumenge 26 de maig.
- **Solemnitat del Cos i de la Sang de Crist. Dia de la Caritat:** Diumenge 2 de juny. Col·lecta a favor de Càritas. Ingress de la col·lecta: Oficines de Càritas diocesana o en el compte: CaixaBank - ES88 2100 0002 5302 0012 9121
- **Dia del Papa:** Dissabte 29 de juny. Col·lecta per l'Òbol de Sant Pere. Ingress de la col·lecta: Bisbat. Administració econòmica o en el compte "Bisbat de Girona": CaixaBank - ES10 2100 0002 5501 0917 8280

Església Diocesana

El dia 29 de febrer de 2024
el papa Francesc
ha nomenat bisbe de Girona
fra Octavi Vilà i Mayo, O. Cist.,
fins ara abat del monestir
de santa Maria de Poblet

Nomenament del nou bisbe de Girona

COMUNICACIÓ DEL NOMENAMENT

Madrid, 13 de febrero de 2024

N. 10.406/24

Ilustrísimo Señor:

Le comunico en su condición de Administrador Diocesano de la diócesis de Girona, que Su Santidad el Papa Francisco a fin de proveer al gobierno pastoral de esa Diócesis se ha dignado nombrar Obispo de la misma al Rvdo. P. Octavi Vilà Mayo, O. Cist., en la actualidad Abad del Real Monasterio de Santa María de Poblet (Tarragona).

La publicación del nombramiento del Rvdo. P. Vilà Mayo como Obispo de Girona será el jueves 29 de febrero a las 12:00 horas, momento hasta el cual esta información **permanecerá bajo estricta reserva**.

En esta circunstancia, le sugiero se ponga en contacto con el Rvdo. P. Vilà Mayo de cara a la preparación de la publicación del nombramiento, así como de la futura consagración episcopal y toma de posesión de la diócesis de Girona.

Con anticipado agradecimiento por el ministerio que ha desempeñado como Administrador Diocesano de Girona, servicio que el Señor le ha de recompensar con creces, aprovecho la oportunidad para enviarle un cordial saludo en el Señor.

+ Bernardito C. Auza
Nuncio Apostólico

Ilustrísimo Señor
Rvdo. D. Lluís SUÑER ROCA
Administrador Diocesano
Diócesis de Girona
Plaça del Vi, 2
17004 GIRONA

CARTA DE L'ADMINISTRADOR DIOCESÀ

Benvolguts diocesans i diocesanes,

Ha arribat la bona notícia. Ja tenim bisbe. El papa Francesc ha nomenat fra Octavi Vilà i Mayo, O. Cist., com a nou bisbe de Girona. Ens arriba del monestir de Poblet, que és un fogar d'espiritualitat per les Esglésies que caminem a Catalunya.

Hem pregat i esperat, i ben aviat el tindrem entre nosaltres. No cal dir que l'esperem amb el cor i els braços oberts perquè ens esperoni a ser fidels a l'esperit sinodal que hem iniciat i perquè ens sigui ferment de pau, d'unitat i d'esperança per l'Església diocesana. El necessitem com a bisbe perquè ens acompanyi i com a germà perquè la seva abraçada de l'apòstol ens esperoni a ser cada dia més diocesans, fidels a l'Evangelí i oberts al nostre poble.

La seva biografia, ben ampla, i els diferents camps en què ha treballat, marquen un estil de vida proper, treballador, senzill, amb una intensa vida espiritual, que tant necessita el nostre bisbat després d'un temps des de la mort del bisbe Francesc, que ens va dir l'adéu d'una manera inesperada als nostres ulls humans. La seva capacitat de regir una comunitat monacal com a abat, des del servei, ens obrirà ben segur a la pregària, al treball de cada dia, a la Paraula de Déu i a l'Eucaristia.

Hem de viure aquest esdeveniment amb agraïment i com una oportunitat diocesana en el sentit més genuí de l'esperança cristiana. Com a Església sinodal, que aquest esdeveniment sigui una nova oportunitat per ser testimonis d'una Església local que fa camí, que no s'atura i que fa seves les paraules de sant Ignasi d'Antioquia: "On sigui el Bisbe, allí hi hagi el poble; així com on és el Crist Jesús, allí hi ha l'Església Catòlica" (*Als cristians d'Esmirna VIII*).

El seu carisma i espiritualitat marcada per l'orde monacal del Cister i la regla de sant Benet, que nosaltres ja hem pogut tastar des de fa anys gràcies a la comunitat de Solius, i el seu sentit eclesial, són una gràcia de Déu que convida l'Església diocesana a prendre un nou alè de vida en els moments que estem vivint. Perquè ni la por ni la manca de coratge ens privin d'encarar el futur des de la fe i l'esperança. Donem a fra Octavi, bisbe electe, la nostra benvinguda plena d'agraïment.

Ajudant Déu serà ordenat bisbe i prendrà possessió de la diòcesi el proper diumenge 21 d'abril, a les 5 de la tarda, a la Catedral de Girona. Que Déu sigui lloat!

Vostre,

LLUÍS SUÑER I ROCA,
administrador diocesà de Girona
Girona, 29 de febrer de 2024

SALUTACIÓ A L'ESGLÉSIA DE GIRONA

Estimats i estimades que feu camí tot formant l'Església de Déu que peregrina a Girona. Benvolguts i benvolgudes que viviu en aquestes terres, us saludo a tots i a tots us desitjo pau i bé.

Voldria en primer lloc saludar-vos a tots els qui formeu el poble sant de Déu organitzat al voltant dels tretze arxiprestats i les seves parròquies de la nostra diòcesi. Cridat pel Papa Francesc vinc a Girona disposat a fer front al present amb coratge i treballar envers el futur amb esperança juntament amb tots i cadascun de vosaltres, perquè tant sols caminant tots junts podrem avançar seguint la crida que Crist ens ha fet a cadascun. Som cridats a ser testimonis de Crist enmig del món. Amb els preveres, amb els diaques, amb els seminaristes, amb els religiosos i religioses, amb els catequistes, amb tots els qui formeu part de les diferents parròquies, moviments, confraries i associacions que integren la rica pluralitat de l'Església de Girona, demanem-li al Senyor de viure d'una manera digna la vocació que hem rebut (Cf. Ef 4,1).

Comencem aquest caminar junts a les portes del Jubileu convocat pel Papa Francesc per l'any 2025. Aquest any 2024 ens aproparem cap al Jubileu i el mateix Sant Pare ens convida a viure'l com «un any intens d'oració, en el qual els cors es puguin obrir per a rebre l'abundància de la gràcia, fent del “Pare Nostre”, l'oració que Jesús ens va ensenyar, el programa de vida de cadascun dels seus deixebles.» (*Carta pel Jubileu 2025*).

Vinc a Girona per viure amb vosaltres la nostra fe, la fe que compartim, la que ens fa dir a Déu Pare i ens fa germans en Jesucrist. Cert que són moltes les dificultats a les que s'enfronta l'Església avui, i per tant també l'Església de Girona, però hem de viure la nostra fe com un vertader regal que Déu ens ha fet, un regal que ens ha de moure a viure-la de manera coherent, defugint i evitant qualsevol escàndol que tant de mal fa a la nostra societat i sobretot a la mateixa Església. La fe no és quelcom per a viure tot just quan ens reunim a l'entorn de la taula de la Paraula i la de l'Eucaristia; la fe ha de ser present, l'hem de fer present, en cada moment de la nostra vida; en els bons i en els dolents i vivint-la en plenitud i sobretot amb joia, l'hem de mostrar a la nostra societat que defuig, ignora o menysvalora la bona nova de la salvació en Jesucrist. Sempre proposant, mai imposant. En paraules de Benet XVI: «l'Església no imposa, sinó que proposa lliurement la fe catòlica, sabent bé que la conversió és el fruit misteriós de l'acció de l'Esperit Sant. La fe és do i obra de Déu. Precisament per això està prohibida qualsevol forma de proselitisme.» (*Als bisbes de l'Àsia central*, 2 d'octubre de 2008). Hem d'evangelitzar amb la nostra vida, amb la nostra manera de viure la fe, tal com diu el Concili Vaticà II: «Onsevulla que Déu obre la porta de la Paraula per anunciar el misteri de Crist a tots els homes, confiada i constantment cal anunciar al Déu viu i a Jesucrist enviat per a salvar a tots, a fi que els no cristians obrint-los el cor l'Esperit Sant, creient es converteixin lliurement al Senyor i s'uneixin amb sinceritat» (*Ad Gentes*, 13).

Vinc a Girona per compartir amb vosaltres l'esperança. Els creients hem de ser homes i dones d'esperança, missatgers de l'esperança, d'aquella esperança que ens ha donat l'obra redemptora de Crist que fent-se home, patint com nosaltres, morint com nosaltres, ha vençut la mort i ha obert a tota la humanitat les portes de la vida. Però no ens hem de limitar a tenir esperança en la vida eterna, tot i que sigui l'objectiu final de la nostra fe, l'hem de viure i transmetre també avui, ara i aquí. En un món on hi ha tanta necessitat d'esperança, de mirar més enllà d'allò immediat, hem de ser capaços d'esperançar al món. En paraules del Papa Francesc: «L'optimisme defrauda, l'esperança no! La necessitem molt, en aquests temps que semblen foscos, on a vegades ens sentim perduts enfront del mal i la violència que ens envolta, enfront del dolor de tants germans nostres.» (*Audiència general*, 7 de desembre de 2016). I hi ha molts dolors, hi ha moltes guerres que recorren el món, a les portes de casa nostra i tantes altres que ja ni acaparen l'atenció dels mitjans de comunicació; guerres que generen mort, èxodes de població, dolor i pobresa. També les altres guerres que no definim com a tals però que empenyen milions de persones a fugir de situacions on han perdut tota esperança de poder viure i cerquen de sobreviure trucant a les portes del nostre món que sovint fa orelles sordes al seu clam, quan no directament els rebutja, confina o retorna a la seva desesperació i els empeny a la mort. I no oblidem als desesperançats de "la porta del costat", que han de ser l'objectiu prioritari del nostre interès.

Vinc a Girona per practicar amb vosaltres la caritat. Perquè la fe sense esperança no és fe i l'esperança l'hem de mostrar mitjançant la caritat. Com escriu sant Jaume: «la fe si no es demostra amb les obres, tota sola és morta.» (Jm 2,17). L'Església ha de mostrar, mostra ja de fet en molts àmbits ho sabeu prou bé, la seva fe en obres concretes per tal de donar esperança als qui o bé l'han perduda o bé estan en camí de perdre-la, defraudats per una societat que no vetlla per tots i n'oblida a alguns, precisament als qui estan més necessitats d'atenció, siguin de casa o vinguin de lluny.

L'Església viu un procés sinodal que en la seva fase diocesana a Girona sota el guiatge del bisbe Francesc que tant ha treballat per aquesta Església, ha donat bons fruits de reflexió, ara cal que els doni com a Església universal. Sinodalment doncs hem de viure la fe, compartir l'esperança i practicar la caritat. Com dieu en la síntesi de la fase diocesana del Sínode, que faig també meva, cal «trobar noves maneres de sintonitzar amb la gent i caminar amb tothom, viure el temps present com una oportunitat més que com una amenaça intimidant i superar l'obsessió per la uniformitat.»

Vinc a Girona per servir la vostra Església, que ara és ja també la meva. Ho faig conscient de les meves febleses tant físiques com morals, com escriu sant Benet a la Regla, convençut de que si no caminem tots junts res no podrem assolir, cert de que em cal la vostra pregària, el vostre consell i el vostre ajut per a conèixer més de prop què vol Déu de nosaltres i què vol que aportem com a Església de Girona al conjunt de l'Església i al món que ens envolta, nosaltres que som, no ho oblidem mai, també part del món.

Vinc a Girona des de la Catalunya nova, vinc a la vostra terra, que és ara la meua terra, des d'un monestir símbol espiritual i cultural per a Catalunya, vers un país ben arrelat en la nostra història i en la nostra identitat amb una personalitat definida i que és alhora terra d'acollida per a tants. Ens uneix una mateixa fe, esperança i caritat i a partir d'avui un caminar junts amb l'ajut del Crist al qual no hem d'anteposar mai res al seu amor (Cf. *Regla de sant Benet* 7,21).

Per a tots els qui viviu en aquestes comarques, del Gironès a l'Empordà, de la Garrotxa a la Selva, del Maresme al Pla de l'Estany, els qui integrem l'Església de Girona, vivint amb profunditat la nostra fe, voldríem ser missatgers d'esperança i testimonis de caritat.

Que sant Feliu i el bisbe sant Narcís ens hi ajudin i amb ells la nostra Mare Maria sota tantes advocacions venerada.

Amb tot el meu afecte i estima per a tots els qui viviu en aquestes terres i us prego que m'accepteu com un més de vosaltres, com un gironí més, i al poble de Déu que peregrina a Girona us demano que no us oblideu de pregar per mi com jo ho faig ja per vosaltres.

† fra OCTAVI VILÀ I MAYO,
abat de santa Maria de Poblet i bisbe electe de Girona
Poblet, 29 de febrer de 2024

DADES BIOGRÀFIQUES DE FRA OCTAVI VILÀ I MAYO, O. CIST., BISBE ELECTE DE GIRONA

Nascut a Tarragona el desembre de l'any 1961. Estudià EGB, BUP i COU al col·legi La Salle de Tarragona. Llicenciat en Geografia i Història (1984) i diplomant en Biblioteconomia i Documentació (1987) per la Universitat de Barcelona; cursà un postgrau en Noves Tecnologies de la Informació per la Universitat Politècnica de Catalunya (1996) i un en Gestió Cultural per la Universitat Pompeu Fabra (2000). Estudià Filosofia i Teologia i la llicència en Teologia sistemàtica a la Facultat de Teologia de Catalunya entre 2007 i 2015.

Entrà al monestir de Poblet el juliol de 2005. Vestí l'hàbit com a monjo cistercenc el 26 de gener de 2006, va fer la professió temporal el 26 de gener de 2007 i la professió solemne el 15 d'agost del 2010. Fou ordenat diaca el 21 d'abril de 2014 per l'arquebisbe-bisbe d'Urgell, Mons. Joan Enric Vives, i prevere el dia 1 de maig de 2015 per l'arquebisbe de Tarragona, Mons. Jaume Pujol i Balcells. Nomenat sots-prior el mes de maig de 2014, elegit Abat pels seus germans de comunitat el 3 de desembre de 2015, rebé la benedicció abacial el 27 de febrer de 2016 de mans de l'Abat General de l'Orde Cistercenc, fra Mauro Giuseppe Lepori, i fou confirmat com a abat per la comunitat fins a complir l'edat reglamentària el 2 de desembre de 2021. Com a Abat de Poblet és President de la

Congregació Cistercenca de la Corona d'Aragó i membre del Capítol General i del Sínode de l'Orde Cistercenc, President del Patronat de l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià i membre del Patronat de Poblet. Des de 2022 és President de la Reunió d'Abats i Provincials (RAP) de Catalunya.

Anteriorment a l'entrada al monestir treballà a l'Hemeroteca de Tarragona entre 1983 i 2005. Fou Secretari de la Germandat de Poblet de 2000 a 2005, Secretari del Patronat de Poblet des de 2003, Secretari i vicepresident de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus entre 1998 i 2005, vocal del Patronat de l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià entre 2000 i 2005 i del primer consell de redacció de la revista *Poblet* també entre 2000 i 2005.

Col·laborador a la premsa, és autor de diversos treballs sobre història contemporània i biblioteconomia, especialment sobre el tractament dels fons de premsa. Amb la Dra. Maria Bonet, revisà i actualitzà la reedició del 2015 de la *Història de Poblet* d'Agustí Altisent.

En la mort de Mons. Carles Soler, bisbe emèrit

CARTA DE L'ADMINISTRADOR DIOCESÀ

Estimats diocesans,

Avui dissabte, 9 de desembre, a les 5 de la matinada, ens ha deixat l'estimat bisbe Carles Soler i Perdigó. Ell va estar set anys de servei generós i desinteressat com a bisbe de Girona. Set anys de preocupació pels preveres, religiosos i laics que formàvem l'Església del nostre bisbat. Set anys de visites a parròquies, comunitats religioses, delegacions, santuaris i ermites que testifiquen les arrels cristianes de la nostra geografia. Es va esforçar per dotar el nostre bisbat d'unes infraestructures espirituals, pastorals i materials d'acord amb les necessitats d'aquells anys.

I com a gest que l'honora, en jubilar-se es va quedar entre nosaltres per viure amb altres mossens a la residència sacerdotal de Banyoles i posant-se al servei de les parròquies del Pla de l'Estany i del Bisbe.

Per a molts va ser un pare espiritual que ens va acompanyar en diferents etapes de la nostra vida. Va ser un home de consell que ajudava a afrontar els problemes de cada dia amb serenor, paciència i amb una gran esperança. Per a ell, el ministeri episcopal es resumia en dues paraules: servei i donació.

Voldria posar en relleu unes paraules que defineixen això que us dic en l'homilia que va pronunciar a Santa Maria dels Turers de Banyoles amb motiu dels 25 anys de la seva ordenació episcopal, el 22 de setembre de 2016: «Vull expressar el meu agraïment als capellans, als meus capellans. Vaig entendre, en ser cridat al ministeri episcopal, que el meu primer deure era estimar els meus capellans... El bisbe ha de ser pare i germà gran dels seus primers i íntims col·laboradors, els preveres. Ha estat per a mi una gràcia i un goig estimar-los... Dues paraules més encara: perdó per allò en què hagi pogut ofendre. Gràcies per la comprensió i estimació que m'heu ofert. Pregueu perquè em mantingui fidel fins que m'arribi el "vine amb mi" que em porti al goig etern amb el meu Senyor Jesucrist».

La missa exequial tindrà lloc aquest proper dimarts, 12 de desembre, a les 11 del matí a la Catedral de Girona. El mateix dia hi haurà instal·lada, a la catedral, una capella ardent, que estarà oberta de les 9 a dos quarts d'11 del matí.

Finalment, demano que durant el cap de setmana es pregui pel bisbe Carles en totes les misses.

Units en la pregària, vostre,

LLUÍS SUNER I ROCA,
administrador diocesà de Girona
Girona, 9 de desembre de 2023

CARTA DEL NUNCI APOSTÓLICO A L'ADMINISTRADOR DIOCESÀ

EN ESPAÑA

N. 1.048/23

Madrid, 11 de diciembre 2023

Estimado Monseñor Administrador Diocesano:

Le transmito el texto del Mensaje del Santo Padre y del mío, que Mons. Roman Walczak, Primero Consejero de la Nunciatura Apostólica en España, va a leer durante la Misa fúnebre de S.E. Mons. Carles Soler Pérdigo, el día martes 12 de diciembre de 2023, en la Catedral de Girona:

“El Nuncio Apostólico de Su Santidad, S.E. Mons. Bernardito C. Auza, transmite al Ilustrísimo Señor Don Lluís Suñer y Roca, Administrador Diocesano, al Clero gerundense, miembros de vida consagrada y fieles de la Diócesis de Girona, su más sentido pésame por el óbito de Su Excelencia Reverendísima Carlos Soler Perdigó. A la vez, les asegura su unión de oraciones por el eterno descanso del Obispo emérito que, ejerciendo el encargo del Santo Padre al frente de esta Iglesia particular con reconocida voluntad de “servicio y donación”, es llorado como padre espiritual por su estímulo en la fe, y como pastor atento y cercano en las dificultades de la sociedad de nuestro tiempo.

El Nuncio Apostólico manifiesta también sus sentimientos de condolencia a sus queridos familiares.

A continuación, siguiendo también el encargo recibido, Mons. Walczak dará lectura a las palabras con las que el Santo Padre quiere expresar su cercanía y oración por el eterno descanso de Mons. Carlos Soler:

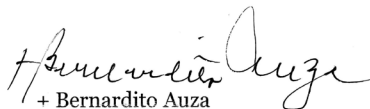
“RECIBIDA LA TRISTE NOTICIA DEL FALLECIMIENTO DE S.E. MONSEÑOR CARLES SOLER PERDIGÓ, OBISPO EMÉRITO DE ESA DIÓCESIS DE GIRONA, EL SANTO PADRE DESEA HACER LLEGAR SU PROFUNDO PÉSAME AL CLERO, AGENTES PASTORALES Y FIELES LAICOS DE ESA IGLESIA PARTICULAR, ASÍ COMO TAMBIÉN A LOS FAMILIARES Y CONOCIDOS DEL DIFUNTO.

Mons. **Lluís Suñer Roca**
Administrador Diocesano de Girona
GIRONA

ASIMISMO, AL RECORDAR A ESTE ABNEGADO PASTOR, QUE DURANTE SU LARGA VIDA SE ENTREGÓ FIELMENTE AL SERVICIO DE DIOS Y DE SU IGLESIA, PRIMERO COMO OBISPO AUXILIAR EN LA ARCHIDIÓCESIS DE BARCELONA, EL PAPA FRANCISCO OFRECE SUFRAGIOS POR EL ETERNO DESCANSO DE SU ALMA, AL MISMO TIEMPO QUE, COMO SIGNO DE FE Y ESPERANZA CRISTIANA EN EL SEÑOR RESUCITADO, IMPARTE CON AFECTO LA CONFORTADORA BENDICIÓN APOSTÓLICA A CUANTOS LLORAN TAN SENSIBLE PÉRDIDA

CARDENAL PIETRO PAROLIN
SECRETARIO DE ESTADO”

Con nuestras oraciones por el descanso eterno de Mons. Carles.

+ Bernardito Auza
Nuncio Apostólico

TESTAMENT ESPIRITUAL

Demano, i confio obtenir del bon Déu, morir en el si de la santa Mare Església Catòlica, en l'anhel de l'abraçada de Jesucrist nostre Senyor i Salvador. Ser acollit amorosament per la Benaurada santa Maria, mare de Jesús i nostra. Sempre m'he sentit estimat per Déu, però em reconec i confesso pecador necessitat de misericòrdia, que humilment i confiadament imploro.

Dono gràcies a Déu pels dons amb els que m'ha volgut afavorir en tot moment, especialment pel do de l'episcopat. Sincerament he volgut correspondre servint l'Església. Però no he encertat sempre la manera i sovint ha estat escassa la meva disponibilitat i entrega i he deixat que s'hi barregés presumpció i vanitat. Gràcies també a vosaltres, que m'heu estimat i afavorit amb la vostra amistat i lleial col·laboració i el vostre servei. Que Déu, nostre Senyor, us ho recompensi abundantament.

Perdono de cor tots els que em poden haver ofès i demano perdó als qui jo hagi pogut ofendre, desatès o no els he donat testimoni coherent de la meva fe i amor fratern en Jesucrist.

Barcelona, 14 de setembre de 2017

HOMILIA EN LA MISSA EXEQUIAL

Lectures: Actes 10,34-43

Salm 102 El Senyor és compassiu i benigne

Joan 14,1-6

Molt estimat Administrador diocesà. Estimada família. Molt estimats germans bisbes, preveres i diaques. Molt apreciat Primer Conseller de la Nunciatura Apostòlica (Mons. Roman). P. Abat emèrit de Montserrat. Prior de Solius. Benvolguts vicaris generals, preveres i diaques que veniu d'altres diòcesis. Benvolguts consagrats i consagrades. Molt estimat poble sant de Déu. Benvolgut Alcalde i regidors de l'Ajuntament de Girona. President de la Diputació. Director general d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya. Director dels Serveis territorials del Departament de Justícia a Girona. Altres autoritats polítiques i acadèmiques. Representants d'entitats eclesials i civils.

Amics i amigues.

Ens trobem avui reunits aquí, a la santa Església catedral de Girona, per a demanar Déu, Senyor de la vida, l'etern descans en les seves mans del nostre estimat bisbe Carles, que ha mort. I ens trobem reunits, amb tristesa i alhora amb esperança. Ens trobem reunits celebrant l'Eucaristia com a homes i dones de fe. Perquè per nosaltres, com ho era per ell, l'eucaristia no és un protocol social, sinó una expressió de fe en la resurrecció de Jesucrist, que ha vingut a compartir la nostra condició mortal, com celebrarem d'aquí a dues setmanes a la nit de Nadal. L'eucaristia és acció de gràcies i, avui, ho és per la vida i per la vida lliurada a mans plenes al servei dels germans i germanes, de les persones, de les necessitats.

A l'Evangeli que ens acaben de proclamar, Jesús ens ha dit: «Jo sóc el camí, la veritat i la vida; ningú no arriba al Pare si no hi va per mi». I a aquest Jesús i a la seva Església el bisbe Carles en va ser servidor. Un camí que va fressar, una veritat que va proclamar i una vida que va anhelar. En motiu del seu traspàs el dissabte passat, ens ho recordava Mn. Lluís, Administrador diocesà de Girona, en una carta dirigida a tots els diocesans. Deia: «Per ell, el ministeri episcopal es resumia en dues paraules: servei i donació». Tot el que fou, i que recordarem, ho va ser en funció d'aquest camí que va ajudar a recórrer, d'aquest camí, no sempre fàcil, que ell mateix anava transitant, d'aquest camí que, els qui som aquí commoguts, hem fet a trams al seu costat.

El bisbe Carles nasqué a Barcelona el 12 de setembre de 1932. Després dels estudis de Perit mercantil, estudià humanitats i filosofia al Seminari de Barcelona. Més tard, es llicencià en teologia i en dret canònic a la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma. Fou ordenat de prevere a la Capella del Col·legi Espanyol de Roma el dia de sant Josep de 1960. En els seus anys joves del ministeri fou professor, superior i rector del Seminari Menor de Barcelona, secretari general del Tribunal Eclesiàstic, secretari del Consell Presbiteral, jutge diocesà, vicari judicial adjunt, consiliari diocesà de dones d'Acció Catòlica i responsable del

Departament de professors i mestres cristians de la Delegació diocesana d'Ensenyament de Barcelona. A partir del 1985 i fins el 1991 fou rector de la parròquia de sant Pius X, al barri del Congrés, vicari episcopal de Barcelona Centre i, poc més tard d'una zona del Maresme, del Vallès Oriental i de l'Arxiprestat de Montcada.

El 16 de juliol de 1991, fou nomenat bisbe titular d'Anglona –antiga seu del nord de Sardenya– i Auxiliar de Barcelona, rebent l'ordenació episcopal el 22 de setembre de 1991 a la Basílica de santa Maria del Mar de Barcelona. Com a bisbe auxiliar, exercí els càrrecs de Vicari General i responsable de la Demarcació Episcopal del Vallès.

El 30 d'octubre de 2001 fou nomenat bisbe d'aquesta diòcesi de Girona, prenent-ne possessió el 16 de desembre del mateix any. Dels set anys llargs del seu episcopat en aquesta diòcesi de sant Feliu i de sant Narcís en podem destacar el pla diocesà d'agrupació de parròquies amb l'intent de poder coordinar millor la pastoral diocesana, la creació de les residències sacerdotals de Banyoles i d'Olot, la institució del servei diocesà del Catecumenat, la instauració del Diaconat permanent a la diòcesi i, entre altres, la inauguració del Casal «Bisbe Cartaïà».

Des de la seva ordenació episcopal cal destacar també que fou el Secretari General del Concili Provincial Tarraconense de 1995, en estreta col·laboració amb l'arquebisbe Ramon Torrella de Tarragona i amb les altres diòcesis amb seu a Catalunya. Va ser un bisbe que en aquells moments, a l'hora de programar la realitat del que seria el Concili Provincial, va entendre perfectament el paper rellevant que tenia Tarragona en relació a les altres diòcesis. A més, per ell, el Concili Tarraconense no es reduïa a un problema de simple reorganització i coordinació de la pastoral. Pel Concili Provincial hi va treballar profundament. Es tractava d'aplicar en la praxi concreta els rics ensenyaments del Concili Vaticà II a casa nostra. Això s'ho va creure des del primer moment, i va posar tot el seu encert pel bon desenvolupament d'aquest Concili. En un moment en què es parlava poc de «sinodalitat», ell, des de la Secretaria General, va maldar ja en la seva mateixa fase prèvia– per reunir tot el Poble sant de Déu en l'Esperit Sant, per tal de fer de les nostres Esglésies el santuari de la presència de Déu enmig dels homes i, al mateix temps, que poguessin esdevenir fortes en el testimoniatge de Jesús, enmig dels neguits i esperances de la nostra societat o, si voleu, de la «gran tribulació», com afirma el llibre de l'Apocalipsi (cf.7,14).

D'altra banda, a la Conferència Episcopal Tarraconense va ser president del Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Turisme i Santuaris. I, a la Conferència Episcopal Espanyola, formà part de la Comissió Episcopal del Clergat, President del Comitè per al Diaconat Permanent, membre de la Comissió Episcopal de Pastoral i responsable de Turisme, Santuaris i Pelegrinatges.

El 16 de juliol de 2008 li fou acceptada, per motius d'edat, la renúncia, passant a ser bisbe emèrit de Girona. Cal indicar que, a partir d'aquest moment i fins fa ben poc temps, des de la residència sacerdotal de Banyoles, es posà al

servei desinteressat de les parròquies de l'arxiprestat en tot allò que fes falta, prestant en tot moment un servei eclesial curós i discret, fruit de la seva estimació a l'Església i del seu esperit de servei.

Molt estimats i estimades. Aquest llarg nombre d'encàrrecs pastorals que va acceptar i desenvolupar en tants anys de ministeri han estat mostra de tota una vida entregada a la causa de l'Evangeli de nostre Senyor Jesucrist, com li agradava de dir. Es mostrà proper a qualsevol iniciativa que aglutinés persones, que fomentessin comunitat, que impliquessin vivències conjuntes i vida d'Església. I aquesta voluntat i convicció de servei el posà en mans de Jesús i de la seva estimadíssima Mare.

Germanes i germans, la mort és quelcom que ens concerneix, en afecta a tots, a l'home i la dona de tota època i de tot lloc, petits i grans, rics i pobres, creients i no creients. Davant aquest misteri, per més que vulguem, no podem evitar la pregunta cabdal: Per què? I la resposta mai és fàcil. Però trobar-nos davant la mort desconeguda, davant la irremeiable separació de qui estimem, davant aquell no-res sobtat que ens ha sobrevingut, ens recorda la nostra fragilitat. Però, vet aquí, i com tants de cristians i cristianes hem experimentat al llarg de les nostres vides, en aquest precís moment de dubte, incertesa, incredulitat i necessitat de respostes que no hi són, apareix el desig d'eternitat. Esperança i eternitat, diria jo. Perquè l'amor que emana de Déu a través de Jesús, aquell Amor predicat i viscut durant tants anys pel bisbe Carles, demana eternitat. Amor per sempre. I tots nosaltres, a qui ens unia amb ell la sang i la família, l'amistat, el ministeri, la fe..., tots nosaltres hem de prendre i aprendre que això d'estimar desprèn eternitat. Convençuts d'això, tots cerquem esperança, consol, serenitat i confiança des del propi cor. Quan recordem el bisbe Carles, quan li demanem que pregui, prop del Pare per nosaltres, quan recordem paraules, expressions o vivències amb ell, quan preguem per ell, l'estimació que anirà lligada a aquesta pregària i a aquest record, serà una estimació que porta llavor d'eternitat per a ell. En les seves últimes voluntats escrites el 14 de setembre de 2017, afirmava: «Demano i confio obtenir del bon Déu, morir en el si de la santa Mare Església Catòlica, en l'anhel de l'abraçada de Jesucrist nostre Senyor i Salvador. Ser acollit amorosament per la Benaurada santa Maria, mare de Jesús i nostra. Sempre m'he sentit estimat per Déu, però em reconec i confesso pecador necessitat de misericòrdia, que humilment i confiadament imploro».

Molt estimats i estimades, la paraula de Déu que avui se'ns ha proclamat és com una àncora segura i ferma d'esperança que tenim els cristians. Perquè, com resàvem en el Salm: «El Senyor és compassiu i benigne, lent per al càstig, ric en l'amor. No acusa sense fi ni es manté irritat per sempre.» L'àncora segura i ferma d'esperança és el Senyor Jesús, perquè és ell «el qui Déu ha destinat a ser jutge de vius i de morts», com avui ens deia sant Pere en aquell discurs a casa de Corneli, tal com hem escoltat a la primera lectura, tret dels Fets dels Apòstols. Per aquest motiu, Jesús avui a l'Evangeli ens ha dit: «Que els vostres cors s'asserenin, confieu en Déu, confieu també en mi». I, tot seguit, ha afirmat:

«Jo sóc el camí, la veritat i la vida: ningú no arriba al Pare, si no hi va per mi».

Perquè el mateix Senyor Jesús, el Crist és la ruta, el camí, és l'únic mitjà d'anar al Pare per tant, és el camí; perquè Ell és la revelació de Déu –per tant, és la Veritat, és la veritat que «ens fa lliures» –com afirma també i aquest era precisament el lema episcopal del bisbe Carles; i aquell que, fent-nos fer la voluntat del Pare, ens dona Vida eterna per tant, és la Vida.

Aquesta Paraula de Déu que hem escoltat és i ha estat feta vida en aquells que creuen, esperen i estimen. L'esperança que ens dona la Paraula de Déu proclamada, la trobem feta vida en l'itinerari ministerial de qui ara durem a enterrar. «Perdó per allò en què hagi pogut ofendre», afirmava el bisbe Carles en les seves últimes voluntats, així com en l'homilia en motiu del vint-i-cinquè aniversari de la seva ordenació episcopal, i que era recordada per l'Administrador Diocesà a la carta del dissabte passat. I afegia: «Gràcies per la comprensió i estimació que m'heu ofert. Pregueu perquè em mantingui fidel fins que m'arribi el “vine amb mi” que em porti al goig etern amb el meu Senyor Jesucrist» (22 setembre 2016).

Que Maria, la Mare de Déu, consol i esperança nostra, mare de Misericòrdia, romangui a prop nostre com ho va fer amb els deixebles després de la mort del seu Fill. I que, com resem i cantem en els Goigs del Santuari de la Mare de Déu dels Àngels, tots els qui ens hem aplegat en aquesta Eucaristia del comiat del bisbe Carles, tot invocant Maria, puguem proclamar confiadament:

*Tots els Pobles de Girona / us venen a visitar [...].
I obtenen a llur guia / un àngel del vostre altar [...].
Doneu Àngel de la Guarda / al devot i a tot romeu [...].
Si informeu la nostra vida / no tindrem maligne esquei.
Amén.*

✠ JOAN PLANELLAS I BARNOSELL,
arquebisbe de Tarragona

Catedral de Girona, 12 de desembre de 2023

PERFIL BIOGRÀFIC

Nascut a Barcelona el 12 de setembre de 1932. Realitzà els estudis de Perit mercantil, i després estudià Humanitats i Filosofia al Seminari de Barcelona. Llicenciat en Teologia (1961) i en Dret Canònic (1972) per la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma. Fou ordenat prevere a la Capella del Col·legi Espanyol de Roma el 19 de març de 1960.

Exercí el ministeri a l'Arquebisbat de Barcelona en els càrrecs següents:

- Professor del Seminari Menor (1961-1963);
- Superior del Seminari Major (1963-1964);
- Vicerector i professor del Seminari Menor (1964-1967);

- Rector del Seminari Menor (1967-1970);
- Secretari general del Tribunal Eclesiàstic (1973-1975);
- Secretari del Consell Presbiteral (1973-1977);
- Jutge diocesà (1974);
- Vicari Judicial Adjunt (1975-1990);
- Consiliari diocesà de Dones d'Acció Catòlica (1983);
- Responsable del Departament de Professors i Mestres Cristians de la Delegació diocesana d'Ensenyament (1984);
- Rector de la parròquia de Sant Pius X de Barcelona (1985-1991);
- Vicari Episcopal de la Subzona 1-4 de Barcelona Centre (1989-1990);
- Vicari Episcopal de la zona 12 del Maresme, del Vallès Oriental i de l'Arxiprestat de Montcada (1990-1991).

El 16 de juliol de 1991 fou nomenat bisbe titular d'Anglona i Auxiliar de Barcelona i rebé l'ordenació episcopal el dia 22 de setembre de 1991 a la Basílica de Santa Maria del Mar de Barcelona.

Com a Bisbe Auxiliar de Barcelona exercí els càrrecs de Vicari General i Responsable de la Demarcació Episcopal del Vallès (1991-2001).

Va ser nomenat bisbe de Girona el 30 d'octubre de 2001. Prengué possessió de la diòcesi el 16 de desembre de 2001.

Dels 7 anys del seu episcopat podem remarcar:

- 2003. Decret que estableix el Pla Diocesà d'agrupació de parròquies. Presentació del Pla pastoral per al Laicat. Creació de les residències sacerdotals de Banyoles i d'Olot.
- 2004. Institució del Servei Diocesà del Catecumenat. Reforma del quart pis de l'edifici del Seminari Diocesà per destinar als alumnes del curs Introductor. Inauguració de la Llibreria Diocesana "Casa Carles". Reestructuració dels serveis curials amb el trasllat de la Vicaria Judicial a Casa Carles.
- 2005. Instauració del diaconat permanent a la diòcesi. Creació de la Pia Fundació Autònoma Sant Martí de Girona.
- 2006. Creació del Secretariat diocesà per al Diàleg Interreligiós. Inici de la restauració de l'església de Sant Feliu de Girona. Trasllet de la totalitat dels dipòsits de l'Arxiu Diocesà a l'edifici del Seminari diocesà.
- 2007. Inauguració del Casal "Bisbe Cartaça". Decret de creació de despatxos interparroquials de les agrupacions de parròquies o dels arxiprestats.
- 2008. Visita del Nunci Apostòlic a la diòcesi.

El 16 de juliol de 2008 li fou acceptada la renúncia, passant a ser bisbe emèrit de Girona.

Des de la seva ordenació com a bisbe, també va exercir els següents càrrecs:
Secretari General del Concili Provincial Tarraconense (1992-1996).

A la Conferència Episcopal Espanyola formà part de la Comissió Episcopal del Clericat, va ser President del Comitè per al Diaconat Permanent (1992-2001), membre de la Comissió Episcopal de Pastoral i responsable de Turisme, Santuaris i Pelegrinatges (2001-2008). A la Conferència Episcopal Tarraconense va ser President del Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Turisme i Santuaris.

Va publicar:

- “El Seminario Menor, qué es y qué finalidad tiene” (Ponència a la I Assemblea de Seminaris Menors d'Espanya), Seminarios 36 (1968), pp. 534-555.

- “El procediment matrimonial canònic en el nou Codi”, Barcelona 1984 (en col·laboració).

- “Pastoral de les vocacions”, a Miscel·lània en honor del Cardenal Narcís Jubany i Arnau, Barcelona 1992, pp. 577-584.

Va morir a Girona el 9 de desembre de 2023.

COMIAT DEL BISBE CARLES A LA CATEDRAL

La missa exequial del bisbe Carles es va celebrar el dimarts 12 de desembre de 2023, a les 11h del matí, a la catedral de Girona. Hi van ser presents una gran majoria dels preveres diocesans, de religiosos i de laics. El bisbe fou enterrat a la sepultura que hi ha al centre de la nau de la catedral, just al costat del sepulcre del bisbe Francesc Pardo, mort el 31 de març de 2022.

La celebració fou presidida per l'arquebisbe de Tarragona, Mons. Joan Planellas, amb gairebé tots els bisbes catalans, l'abat emèrit de Montserrat i el vicari general de Perpinyà. El nunci va delegar la presència en el primer conseller de la Nunciatura Apostòlica, Roman Walczak, que va llegir el missatge de condol enviat des de la Santa Seu.

Mons. Joan Planellas va detallar el treball del bisbe Soler a Girona. I també va destacar la seva dedicació a les institucions interdiocesanes, especialment com a secretari general del Concili Provincial Tarraconense de 1995, “en estreta col·laboració amb l'arquebisbe Ramon Torrella de Tarragona i amb les altres diòcesis amb seu a Catalunya”.

Durant el funeral també es va donar a conèixer el testament espiritual que el bisbe Carles Soler va deixar escrit el 2017. A més de l'agraïment per tot el que havia rebut al llarg de la seva vida, el text conclou dient que “perdono de cor tots els que em poden haver ofès i demano perdó als qui jo hagi pogut ofendre, desatès o no els he donat testimoni coherent de la meua fe i amor fratern en Jesucrist”.

L'administrador diocesà, Mn. Lluís Suñer, va adreçar unes paraules inicials als 300 assistents al funeral i va agrair als bisbes la seva presència: "En moments com aquests, orfes de bisbe, us ho agraïm més que mai". Suñer també va recordar les paraules que repetia habitualment el bisbe Carles Soler, cridant a afrontar la realitat "amb esperit generós i coratjos".

Entre les autoritats civils que van assistir al funeral hi havia l'alcalde de Girona, Sr. Lluç Salellas, i diversos regidors, el president de la Diputació de Girona, Sr. Miquel Noguer, el director general d'Afers Religiosos, Sr. Carles Armengol i diversos representants de la Generalitat a Girona i de les forces de seguretat.

La celebració va finalitzar amb el fèretre del bisbe Carles envoltat de bisbes, capellans, religiosos i laics al centre de la nau de la Catedral.

Documents de l'Administrador diocesà

DECRET SOBRE LES FESTES DE SANT JOSEP I SANT JAUME DE L'ANY 2024

El calendari oficial de festes laborals per al 2024 de la Conselleria d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya (vegeu B.E.G. 2023, pàg. 399) presenta com a dies feiners el 19 de març i el 25 de juliol.

Per això, pel present Decret dispenso que, en les festes de sant Josep i de sant Jaume d'aquest any, els fidels quedin dispensats de l'obligació de participar a la celebració eucarística i d'abstenir-se del treball. Amb tot, recomano que els responsables de les parròquies disposin uns horaris convenients a fi de facilitar als fidels la participació a la celebració eucarística.

Girona, 6 de febrer de 2024

LLUÍS SUÑER I ROCA,
administrador diocesà de Girona

En dono fe,

M. TERESA CEBRIÀ I LLISTOSELLA,
cancellera

DISPOSICIÓ SOBRE LA RETRIBUCIÓ DEL CLERICAT PER A L'ANY 2024

Presa la determinació sobre la retribució del clero per a l'any 2024, s'assenyala com a retribució dels preveres, en actiu i jubilats, i dels religiosos amb serveis pastorals, la quantitat anual de 19.236,00 euros (incloses les pensions de la Seguretat Social i altres ingressos), distribuïts en catorze pagues i amb efectes des del dia 1 de gener de 2024.

D'aquest import se'n deduiran les retencions corresponents a l'IRPF i la Seguretat Social.

Girona, 25 de gener de 2024

LLUÍS SUÑER I ROCA,
administrador diocesà de Girona

En dono fe,

M. TERESA CEBRIÀ I LLISTOSELLA,
cancellera

BON NADAL

Benvolguts diocesans,

Tot desitjant que ben aviat tinguem el bisbe entre nosaltres, permeteu-me felicitar-vos pel Nadal. Aquests dies, enmig de nades, bons desitjos, moments de somriures i potser també de llàgrimes, és bo que tornem a les arrels del que celebrem i que refem la nostra esperança. Com diu el papa Francesc, «la meua esperança es desperta perquè espero en el Senyor».

És des d'aquesta esperança que us convido a fer-ne pregària,

Senyor Jesús:

* Que enmig de l'engabiament humà de les guerres d'Ucraïna, de la Franja de Gaza i d'altres racons del nostre món, o entristits pels assetjaments escolars i altres tipus de drames de la humanitat, feu que sapiguem viure el Nadal des de la senzillesa i el silenci de la nit de la cova de Betlem.

* Que la vostra Pau sigui la nostra Pau. I que la vostra tendresa ompli de tendresa les nostres relacions encara que no sempre les puguem expressar tan bé com voldríem.

* Que la vostra misericòrdia ompli el nostre esguard d'entranyes de misericòrdia. I que la vostra Esperança sadolli la nostra societat ferida de desesperança, per tants problemes de gent sense llar, de manca de mitjans per viure, amb una mà amiga que els acompanyi.

* Que la vostra confiança en la humanitat ens faci homes i dones que confiem en Vós. I que el vostre Regne sigui el nostre Regne.

* Que el vostre Esperit ens ajudi a adreçar-nos al vostre Pare com a Pare nostre. I que el mateix Esperit ens ensenyi a mirar amb ulls nets el camí que Vós ens ofereix.

* Que la vostra Mare sigui la nostra Mare. I que el seu testament espiritual –«feu el que Ell us digui»– sigui el nord per al nostre actuar.

* Que la vostra Església sigui la nostra Església. I que aquesta sigui la comunitat dels qui ens ajuden a creure, estimar i esperar.

* Que aquest Nadal sigui el vostre Nadal. I que us sapiguem acollir en la senzillesa d'un infant, en la mirada perduda d'una persona malalta i en tots aquells o aquelles que necessiten del nostre escalf o qualsevol mena d'ajuda.

De cor a cor us dic: bon Nadal.

Vostre,

LLUÍS SUÑER I ROCA,
administrador diocesà de Girona

(Full Parroquial, 24 de desembre de 2023)

HOMILIA EN LA MISSA AMB MOTIU DE LA JORNADA DE LA VIDA CONSAGRADA

Avui, en la festa de la Presentació del Senyor, celebrem la jornada de la Vida Consagrada.

Sant Agustí diu unes paraules ben adients per a la celebració que fem: «No us atureu mai pel camí, perquè si ho feu no arribareu a la meta. Onsevulla que us trobeu, seguiu endavant fins a la meta... Com diu també sant Agustí a la seva *Epistola Ioannis ad Parthos* X,5), «cerca el camí per on passar, no el lloc on reposar» (*quaere ubi transeas, non ubi remaneas*). És el desafiament a mai no aturar-nos i a anar més enllà d'on som i d'allò que tenim. El nostre Déu és un Déu que ens diu: «Aixeca't i camina», i això és el que volem fer com a deixebles seus amb els altres germans i germanes. I l'esperança és la companya del camí, per arribar a estimar com Déu.

En una jornada com la d'avui, a semblança d'Anna i Simeó, estem cridats a no aturar-nos, a cercar Crist, la llum, i a preguntar-nos si nosaltres som llum per a la gent que ens envolta. I per fer-ho, us presento dues propostes.

La primera és ser dones i homes de Fe. Ho som? Fonamentem la nostra vida personal i comunitària en Jesucrist? Fonamentem la nostra vida en Jesús, que és la nostra roca, comporta determinats valors que són centrals a la proposta de l'Evangeli i que tenen a veure amb l'opció per la solidaritat, amb la generositat i amb el sentit d'agraïment.

La segona proposta és ser testimonis de Sinodalitat. «Estem creats per estar junts, no pas sols» (Francesc). Les nostres comunitats no són un conglomerat de persones «soles» sinó unes comunitats en què tots i totes fem camí junts. Caminem junts, no cadascú al seu aire sinó junts segons l'aire de l'Esperit; fent silenci per saber escoltar el germà o germana que camina al nostre costat amb les seves ferides, traumes o altres vivències difícilment esborrables. Com deia el Papa en l'homilia en la Vigília Ecumènica de l'any passat, «la veritat no necessita crits per arribar als altres, sinó un silenci actiu o obert a l'escolta». Ens hem d'alliberar dels crits i dels sorolls produïts pels prejudicis, les ideologies... Així, el silenci en la comunitat eclesial fa possible una comunicació fraterna, en què l'Esperit harmonitza els punts de vista diferents, perquè ell és harmonia.

Som convidats a no aturar-nos, a caminar junts amb els germans i germanes, amb l'Església diocesana, amb tota l'Església... I a compartir el pa amb tots.

LLUÍS SUÑER I ROCA,
administrador diocesà de Girona

Església parroquial de Santa Susanna
del Mercadal de Girona, 2 de febrer de 2024

TOT ESPERANT EL BISBE OCTAVI

Nosaltres vivim la nostra fe i la nostra experiència cristiana en una Església local, l'Església de Girona.

El bisbe és el nostre apòstol, successor dels apòstols. Amb ell edifiquem l'Església. Ell està en comunió amb els altres germans en l'episcopat i amb el bisbe de Roma, que és el garant de la unitat, de la fe i de la caritat. Tal com deia sant Ignasi d'Antioquia, que va morir pels volts de l'any 110: «Els qui són de Déu i de Jesucrist, aquests estan amb el bisbe» (A l'església de Filadèlfia, III).

Si no estem en comunió amb l'Església local i amb el seu bisbe, no ens podem dir cristians catòlics i no podem pretendre estar en comunió amb el Papa. Per ser membres de l'Església universal hem de ser membres de l'Església local, treballant i sentint-nos corresponsables amb el bisbe que ens presideix. Certament som conscients que la nostra Església diocesana té moltes limitacions i mancances, però és la nostra Església, i l'hem d'estimar i treballar-hi sinodalment.

Som en un moment crucial de la nostra realitat diocesana: estem a punt d'acollir el nou bisbe. Ell ens aglutina com a Església local en comunió amb Roma. És el qui camina amb nosaltres per fer-nos descobrir el ministeri episcopal d'ensenyar, santificar i regir: enunciant l'evangeli, promovent l'obertura a Déu, regint com el primer dels servidors.

Certament, els cristians som una minoria enmig del món globalitzat. Som una Església minoritària que aparentment perd força socialment i que resulta poc atractiva i irrellevant per als joves i no tan joves. Per això se'ns demana que ens retrobem amb nosaltres mateixos i renéixer com a Església interioritzada i evangèlica. El bisbe és una peça clau per ajudar-nos-hi.

Donem gràcies a Déu i intensifiquem la nostra pregària personal i comunitària pregant per la nostra Església gironina i pel nou pastor, fra Octavi. Que, encoratjat per la força de l'Esperit, agafi el rem per menar la barca com ho han fet els seus predecessors; per ser entre nosaltres un testimoni vivent de Jesucrist, el Bon Pastor, essent ferment de comunió, sinodalitat i pau per a l'Església.

Amb agraïment a tots vosaltres per sentir-vos Església i pel treball que esteu fent per fer-la visible a casa nostra.

Vostre,

LLUÍS SUNER I ROCA,
administrador diocesà de Girona
(Full Parroquial, 10 de març de 2024)

Secretaria general

IN PACE

P. Jaume Anglès i Besa, S.I., va néixer el 17 de maig de 1928 a la Seu d'Urgell. Ordenat prevere el 30 de juliol de 1960 a l'església del centre Borja de Sant Cugat del Vallès. Llicenciat en Dret Civil i en Dret Canònic. Del 1998 al 2006 va formar part de la comunitat jesuïta de Girona i durant aquell període desenvolupà diversos serveis a la diòcesi: jutge diocesà, promotor de justícia i defensor del vincle del Tribunal Eclesiàstic i capellà de les RR. Esclaves del Santíssim Sagrament i de la Immaculada. Ha mort a Barcelona als 95 anys i 75 de vida religiosa.

Fra Andreu M. Guim i Galceran, O. Carm., de la comunitat d'Olot, nascut a les Pallargues (la Segarra). Ha mort als 88 anys i 69 de vida religiosa.

Gna. M. Roser Ausió i Puiggrós, carmelita de la Caritat Vedruna de la comunitat de Caldes de Malavella, nascuda a Manresa. Ha mort als 92 anys i 71 de vida religiosa.

Gna. Hilda Rodríguez i Cintas, missionera "Cor de Maria" de la comunitat d'Olot-Casa Mare, nascuda a Barcelona. Ha mort als 83 anys i 59 de vida religiosa.

Sra. M. Rosa Ferrer i Dalgà ha mort a Girona als 89 anys d'edat. Llicenciada en Belles Arts. Del 1989 al 2010 fou directora del Museu diocesà de Girona. També fou membre de la Comissió d'Art Sacre de la Delegació per al Patrimoni Cultural.

COL·LECTORIA DE MISSES

Relació de les aportacions a la col·lectoria de misses durant el 2023

Estipendis de misses per celebrar

* Amer	1.330,00
* Banyoles: santa Maria i sant Pere	300,00
* Borrassà i altres parròquies	510,00
* Riudarenes	260,00
* Mn. Pere Artigas	300,00
* Llegat Mons. Francesc Pardo	30.281,00
* Fundacions de la Caixa diocesana	17.716,56
* Fundació Caner-Pallí	3.471,08
Total	54.168,64

Estipendis de misses pluriintencionals

* Banyoles: santa Maria i sant Pere	3.100,00
* Malgrat de Mar i Palafolls	1.000,00
* Santa Coloma de Farners	1.310,00
Total	5.410,00

Estipendis de misses de binació

* Banyoles: santa Maria i sant Pere	410,00
* Maçanet de la Selva, Sils i Vidreres	5.000,00
* Santa Coloma de Farners	430,00
Total	5.840,00

Relació dels estipendis lliurats a preveres durant l'any 2023

Gener: estipendis a 28 preveres	2.800,00
Febrer: estipendis a 26 preveres	2.600,00
Març: estipendis a 20 preveres	2.000,00
Abril: estipendis a 22 preveres	2.200,00
Maig: estipendis a 20 preveres	2.000,00
Juny: estipendis a 25 preveres	2.500,00
Juliol: estipendis a 23 preveres	2.300,00
Agost: estipendis a 22 preveres	2.200,00
Setembre: estipendis a 24 preveres	2.400,00
Octubre: estipendis a 24 preveres	2.400,00
Novembre: estipendis a 20 preveres	2.000,00
Desembre: estipendis a 23 preveres	2.300,00
Total	27.700,00

Informació

CRÒNICA

Les incidències en esglésies gironines segueixen baixant

Els Mossos d'Esquadra van registrar, durant el passat 2023, un total de set incidències en centres de culte i ermites de la diòcesi de Girona, cinc menys que l'any anterior, quan la xifra va ser de dotze. Aquestes són les dades que es van presentar el dimecres 10 de gener, en el marc d'una de les reunions de seguiment que duen a terme periòdicament el Bisbat de Girona i els Mossos d'Esquadra, establertes pel pla de prevenció de robatoris als més de 1.100 temples del territori.

Des del seu desplegament i posada en marxa l'any 2010, el dispositiu ha permès reduir considerablement les incidències gràcies al contacte fluït entre les diferents comissaries i els diferents arxiprestats. També es valora especialment l'assessorament i els consells de seguretat a les parròquies sobre noves estafes, així com la difusió de campanyes.

A la trobada hi van participar, per part del Bisbat, l'administrador diocesà, Mn. Lluís Suñer, i el delegat de Mitjans de Comunicació, Xavier Roca; i per part dels Mossos, la comissària en cap de la Regió Policial de Girona, Sílvia Catà, i la sotsinspectora Rosa Negre.

Reunió d'arxiprestes

La Fraternitat Santa Clara de Vilobí d'Onyar va acollir, el dimarts 16 de gener, una nova reunió dels arxiprestes de la diòcesi. Es va iniciar amb la pregària inicial i la intervenció de l'administrador diocesà, Mn. Lluís Suñer, que va informar sobre diferents aspectes d'actualitat a la diòcesi.

D'entre les qüestions que es van tractar en l'ordre del dia, cal subratllar la formació permanent a través de l'espai Teologia a prop, una nova proposta per al Butlletí de l'Església de Girona, així com la propera participació diocesana en el procés sinodal iniciat ara fa dos anys a nivell de l'Església universal.

Sobre aquesta participació, els arxiprestes van treballar dues preguntes en aquest moment del procés sinodal 2021-2024.

Després de la primera sessió de l'assemblea sinodal celebrada a Roma, les Esglésies locals i les agrupacions d'Esglésies són cridades a contribuir en l'aprofundiment d'alguns aspectes de l'Informe de síntesi fonamentals per al tema del Sínode, a partir d'una pregunta guia: Com es pot ser Església sinodal en missió?

L'objectiu és identificar els camins a recórrer i els instruments a adoptar en els diversos contextos i circumstàncies, per a posar en relleu l'originalitat de cada batejat i de cada Església en la missió única d'anunciar el Senyor ressuscitat i el seu Evangeli al món d'avui. No es tracta, per tant, de limitar-se al pla de les millors tècniques o de procediment que facin més eficaces les estructures de l'Església, sinó de treballar en les formes concretes del compromís missioner al qual som cridats, en el dinamisme entre unitat i diversitat propi d'una Església sinodal.

L'horitzó cap al que es projecta el treball d'aprofundiment és, per tant, una reforma animada per l'impuls cap a la missió que Crist ens ha confiat, sostinguda per la conversió pastoral que l'Esperit, que segons la promesa del Senyor mai no ens deixa sols, ens convida a realitzar i fa possible.

En aquesta línia:

Quins passos hem d'anar fent per esdevenir una Església sinodal en missió? Quins tipus de relació, estructures, processos de discerniment i decisió permetrien reconèixer-la, configurar-la i promoure-la?

Com podem potenciar la corresponsabilitat de tots els membres del Poble de Déu en les nostres parròquies, comunitats i moviments?

*** És important que els consells, organismes i grups que realitzin aquest treball facin arribar les seves respostes a bisbatgirona@bisbatgirona.cat abans del dia 1 d'abril de 2024 per poder confegir l'aportació diocesana a aquest procés de l'Església universal.*

Trobada de les comunitats de Fe i Llum de la diòcesi de Girona

Sota el títol “L'espiritualitat de la persona amb una discapacitat”, el dissabte 27 de gener es va celebrar al Casal “Bisbe Cartaña” de Girona la trobada de responsables de les comunitats de Fe i Llum de la diòcesi.

El programa va comptar amb una conferència d'Ana Berástegui i Jorge Úbeda, coordinadors de les comunitats de la província Terra et Mare. En la seva intervenció, van recordar que “tota persona té sempre una dimensió espiritual, encara que a vegades costa d'expressar o de fer present en la seva vida”. La jornada va seguir amb una missa a l'església parroquial de sant Josep i va cloure amb un dinar de germanor.

A la trobada hi van participar representants de les comunitats dels Pous -Germans Sàbat- i Natzaret -Vila-roja- de Girona; els Somriures de Blanes; les Gavines de Banyoles i els Volcanets d'Olot, a més d'uns representants del Rusc-Girona.

Càritas inaugura a Figueres un nou Espai amb Cor, una evolució dels tradicionals robbers

El divendres 2 de febrer Càritas va inaugurar el nou local Espai amb Cor de Figueres, que s'ha traslladat, de la plaça Sant Vicenç de Paül, al carrer Clerch i Nicolau número 5. La jornada de portes obertes va permetre donar a conèixer les noves instal·lacions i, a banda dels membres de l'entitat, va comptar amb la presència de representants de l'Ajuntament de Figueres i del Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

Els Espai amb Cor de Càritas són un servei que va néixer amb l'objectiu de cobrir les necessitats bàsiques de roba, potenciant el reciclatge i promovent els valors de sostenibilitat i solidaritat entre les persones.

El servei és una evolució dels tradicionals robbers que, en el cas de Càritas Figueres, ja s'oferia als inicis de l'entitat al carrer Sant Llúcia, ara fa 50 anys. Quan la seu de Càritas es va traslladar a l'Avinguda Perpinyà, el servei es va situar en uns baixos del carrer Vicenç Dauner. L'any 2008 es van tornar a unificar quan Càritas es va instal·lar a la plaça Sant Vicenç de Paül.

El president de Càritas Alt Empordà Interior explicà que “aquest trasllat ens permetrà superar les limitacions d'espai que teníem a l'anterior local. A partir d'aquí podrem oferir més activitats comunitàries i donar visibilitat a un projecte com és el de l'Espai amb Cor que va molt més enllà del servei que oferim des dels robbers”.

Per la seva banda, la directora de Càritas Diocesana de Girona destacà que “estem molt contents amb el pas endavant que suposen els Espai amb Cor que estem impulsant arreu de la diòcesi perquè ens permeten crear una xarxa de sensibilització i acompanyament molt potent i que complementa a la que ja tenim en marxa arreu del territori amb altres serveis”.

Al nou Espai amb Cor de Figueres s'hi porta a terme l'activitat “Fil a l'agulla”, un punt de trobada per reparar peces de roba amb la finalitat de sensibilitzar a les persones a l'hora de tenir cura de la roba i aprendre a cosir, amb fil i agulla.

Actualment al servei hi treballen sis persones voluntàries i hi ha convenis de col·laboració amb la Fundació Drissa, l'Institut Ramon Muntaner i la Universitat de Girona que permeten oferir una millor atenció gràcies a la participació de més voluntaris, joves en pràctiques o ciutadans que formen part d'un programa d'activitat comunitària.

Santa Seu

Documentació pontificia

MISSATGE DEL PAPA FRANCESC AMB MOTIU DE LA JORNADA MUNDIAL DE LA PAU

INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL I PAU

Al començament del nou any, temps de gràcia que el Senyor ens dona a cadascú de nosaltres, voldria adreçar-me al Poble de Déu, a les nacions, als caps d'estat i de govern, als representants de les diverses religions i de la societat civil, i a tots els homes i dones del nostre temps per expressar-los els meus desitjos de pau.

1. El progrés de la ciència i de la tecnologia com a camí vers la pau

La Sagrada Escripura atesta que Déu ha donat als homes el seu Esperit perquè tinguin «talent, intel·ligència i coneixements, i sigui un expert en tota mena de treballs» (Ex 35,31). La intel·ligència és expressió de la dignitat que ens ha donat el Creador en fer-nos a imatge i semblança seva (cf. Gn 1,26) i ens ha fet capaços de respondre al seu amor a través de la llibertat i del coneixement. La ciència i la tecnologia manifesten de manera particular aquesta qualitat fonamentalment relacional de la intel·ligència humana: ambdues són producte extraordinari del seu potencial creatiu.

A la Constitució pastoral *Gaudium et spes*, el Concili Vaticà II ha insistit en

aquesta veritat, declarant que «l'home s'ha esforçat sempre amb el treball i l'enginy a desenvolupar més i més la seva vida»¹. Quan els éssers humans, «amb l'ajut de la tècnica», s'esforcen perquè la terra «esdevingui un estatge digne de tota la família humana»², actuen segons el disegni de Déu i cooperen amb la seva voluntat de dur a terme la creació i de difondre la pau entre els pobles. També el progrés de la ciència i de la tècnica, en la mesura que contribueix a un millor ordre de la societat humana i a augmentar la llibertat i la comunió fraterna, porta al perfeccionament de l'home i a la transformació del món.

Ens n'alegrem justament i estem agraïts per les extraordinàries conquestes de la ciència i de la tecnologia, gràcies a les quals s'ha pogut posar remei a innumbrables mals que afligien la vida humana i causaven grans patiments. Al mateix temps, els progressos tecnicocientífics, fent possible l'exercici d'un control sobre la realitat, mai vist fins ara, estan posant en mans de l'home una àmplia gamma de possibilitats, algunes de les quals poden representar un risc per

¹ N. 33.

² *Ibid.*, n. 57.

a la supervivència humana i un perill per a la casa comuna³.

Els notables progressos de les noves tecnologies de la informació, especialment a l'esfera digital, presenten, per tant, apassionants oportunitats i riscos greus, amb serioses implicacions per a la recerca de la justícia i de l'harmonia entre els pobles. Per tant, cal plantejar-se algunes preguntes urgents. Quines seran les conseqüències, a mig i a llarg termini, de les noves tecnologies digitals?

I quin impacte tindran sobre la vida dels individus i de la societat, sobre l'estabilitat internacional i sobre la pau?

2. El futur de la intel·ligència artificial entre promeses i riscos

Els progressos de la informàtica i el desenvolupament de les tecnologies digitals els últims decennis ja han començat a produir transformacions profundes en la societat global i en les seves dinàmiques. Els nous instruments digitals estan canviant el rostre de les comunicacions, de l'administració pública, de la instrucció, del consum, de les interaccions personals i d'altres innumbrables aspectes de la vida quotidiana.

A més, les tecnologies que utilitzen un gran nombre d'algoritmes poden extreure, dels rastres digitals deixats a Internet, dades que permeten controlar els hàbits mentals i relacionals de les persones amb finalitats comercials o polítiques, sovint sense que ho sàpiguen, limitant-los l'exercici cons-

cient de la llibertat d'elecció. De fet, en un espai com el web, caracteritzat per una sobrecàrrega d'informacions, es pot estructurar el flux de dades segons criteris de selecció no sempre percebuts per l'usuari.

Hem de recordar que la recerca científica i les innovacions tecnològiques no estan desencarnades de la realitat ni són «neutrals»⁴, sinó que estan subjectes a les influències culturals. En tant que activitats plenament humanes, les direccions que prenen reflecteixen decisions condicionades pels valors personals, socials i culturals de cada època. El mateix s'ha de dir dels resultats que aconsegueixen. Aquests, precisament en tant que fruit d'acostaments específicament humans al món circumstant, tenen sempre una dimensió ètica, estretament lligada a les decisions de qui projecta l'experimentació i enfoca la producció vers objectius particulars.

Això val també per a les formes d'intel·ligència artificial, per a la qual, fins avui, no hi ha una definició unívoca en el món de la ciència i de la tecnologia. El mateix terme, que ja ha entrat en el llenguatge comú, abraça una varietat de ciències, teories i tècniques dirigides a fer que les màquines reproduïxin o imitin, en el seu funcionament, les capacitats cognitives dels éssers humans. Parlar en plural de "formes d'intel·ligència" pot ajudar a subratllar sobretot la diferència que no es pot omplir que existeix entre aquests sistemes, per més sorprenents i potents que siguin, i la persona humana. Aquests són, al cap i a la fi, "fragmentaris", en el sentit que només

³ Cf. Carta enc. *Laudato si'* (24 de maig de 2015), 104.

⁴ Cf. *ibid.*, 114.

poden imitar o reproduir algunes funcions de la intel·ligència humana. L'ús del plural posa en evidència a més que aquests dispositius, molt diferents entre ells, s'han de considerar sempre com a "sistemes socio-tècnics". En efecte, el seu impacte, independentment de la tecnologia de base, no només depèn del projecte, sinó també dels objectius i dels interessos de qui els posseeix i de qui els desenvolupa, així com de les situacions en les que s'usen.

La intel·ligència artificial, per tant, ha de ser entesa com una galàxia de realitats diferents i no podem presumir *a priori* que el seu desenvolupament aportí una contribució benèfica al futur de la humanitat i a la pau entre els pobles. Aquest resultat positiu només serà possible si som capaços d'actuar de forma responsable i de respectar els valors humans fonamentals com «la inclusió, la transparència, la seguretat, l'equitat, la privacitat i la confiança»⁵.

No n'hi ha prou ni tan sols amb pressuposar, de part de qui projecta algoritmes i tecnologies digitals, un compromís d'actuar de forma ètica i responsable. És precís reforçar o, si cal, instituir organismes encarregats d'examinar les qüestions ètiques emergents i de tutelar els drets dels que utilitzen formes d'intel·ligència artificial o en reben la influència⁶.

La immensa expansió de la tecnologia, per tant, ha de ser acompanyada,

per al seu desenvolupament, per una adequada formació en la responsabilitat. La llibertat i la convivència pacífica estan amenaçades quan els éssers humans cedeixen a la temptació de l'egoisme, de l'interès personal, de l'afany de lucre i de la set de poder. Tenim per això el deure d'ampliar la mirada i d'orientar la recerca tècnico-científica cap a la consecució de la pau i del bé comú, al servei del desenvolupament integral de l'home i de la comunitat⁷.

La dignitat intrínseca de cada persona i la fraternitat que ens vincula com a membres d'una única família humana, han d'estar a la base del desenvolupament de les noves tecnologies i servir com a criteris indiscutibles per a valorar-les abans del seu ús, de manera que el progrés digital pugui realitzar-se en el respecte de la justícia i contribuir a la causa de la pau. Els desenvolupaments tecnològics que no porten a una millora de la qualitat de vida de tota la humanitat, sinó que, al contrari, agreugen les desigualtats i els conflictes, no podran ser considerats un veritable progrés⁸.

La intel·ligència artificial serà cada vegada més important. Els reptes que planteja no són només tècnics, sinó també antropològics, educatius, socials i polítics. Promet, per exemple, un estalvi d'esforços, una producció més eficient, transports més àgils i mercats més dinàmics, a més d'una revolució en els processos de recopi-

⁵ Discurs als participants a la trobada "Minerva Dialogues" (27 de març de 2023).

⁶ Cf. *ibíd.*

⁷ Cf. Missatge al President Executiu del "World Economic Forum" a Davos-Klosters (12 de gener de 2018).

⁸ Cf. Carta enc. *Laudato si'*, 194; Discurs als participants al Seminari sobre "El bé comú a l'era digital" (27 de setembre de 2019).

lació, organització i verificació de les dades. És necessari ser conscients de les ràpides transformacions que estan passant i gestionar-les de manera que es puguin salvaguardar els drets humans fonamentals, respectant les institucions i les lleis que promouen el desenvolupament humà integral. La intel·ligència artificial hauria d'estar al servei del millor potencial humà i de les nostres aspiracions més altes, no en competència amb ells.

3. La tecnologia del futur: màquines que aprenen soles

En les seves múltiples formes la intel·ligència artificial, basada en tècniques d'aprenentatge automàtic (*machine learning*), encara que es trobi en una fase pionera, ja està introduint canvis notables en el teixit de les societats, exercint una profunda influència en les cultures, en els comportaments socials i en la construcció de la pau.

Desenvolupaments com el *machine learning* o com l'aprenentatge profund (*deep learning*) plantegen qüestions que transcendeixen els àmbits de la tecnologia i de l'enginyeria i tenen a veure amb una comprensió estretament connectada amb el significat de la vida humana, els processos bàsics del coneixement i la capacitat de la ment d'assolir la veritat.

L'habilitat d'alguns dispositius per a produir textos sintàcticament i semàntica coherents, per exemple, no és garantia de fiabilitat. Es diu que poden "al·lucinar", és a dir, generar afirmacions que a primera vista semblen plausibles, però que en realitat són infundades o delaten prejudicis. Això

planteja un seriós problema quan la intel·ligència artificial s'utilitza en campanyes de desinformació que difonen notícies falses i porten a una creixent desconfiança vers els mitjans de comunicació. La confidencialitat, la possessió de les dades i la propietat intel·lectual són altres àmbits en els que les tecnologies en qüestió plantegen greus riscos, als que s'afegeixen ulteriors conseqüències negatives unides al seu ús impropï, com la discriminació, la interferència en els processos electorals, la implantació d'una societat que vigila i controla les persones, l'exclusió digital i la intensificació d'un individualisme cada vegada més desvinculat de la col·lectivitat. Tots aquests factors corren el risc d'alimentar els conflictes i d'obstaculitzar la pau.

4. El sentit del límit en el paradigma tecnocràtic

El nostre món és massa ampli, variat i complex per a poder ser completament conegut i classificat. La ment humana mai no podrà esgotar-ne la riquesa, ni tan sols amb l'ajuda dels algoritmes més avançats. Aquests, de fet, no ofereixen previsions garantides del futur, sinó només aproximacions estadístiques. No tot pot ser pronosticat, no tot pot ser calculat; al final «la realitat és superior a la idea»⁹ i, per més prodigiosa que pugui ser la nostra capacitat de càlcul, hi haurà sempre un residu inaccessible que escapa a qualsevol intent de quantificació.

A més, la gran quantitat de dades analitzades per les intel·ligències artificials no és de per si garantia d'imparcialitat. Quan els algoritmes extra-

⁹ Exhort. ap. *Evangelii gaudium* (24 de novembre de 2013), 233.

polen informacions, sempre corren el risc de distorsionar-les, reproduint les injustícies i els prejudicis dels ambients en els que s'originen. Com més veloços i complexos es tornen, més difícil és comprendre per què han generat un determinat resultat.

Les màquines “intel·ligents” poden efectuar les tasques que se'ls assignen cada vegada amb una eficiència més gran, però l'objectiu i el significat de les seves operacions continuaran essent determinades o habilitades per éssers humans que tenen un propi univers de valors. El risc és que els criteris que estan a la base de certes decisions es tornin menys transparents, que la responsabilitat decisonal s'oculti i que els productors puguin eludir l'obligació d'actuar per al bé de la comunitat. En cert sentit, això és afavorit pel sistema tecnocràtic, que alia l'economia amb la tecnologia i privilegia el criteri de l'eficiència, tendint a ignorar tot allò que no està vinculat als seus interessos immediats¹⁰.

Això ha de fer-nos reflexionar sobre el “sentit del límit”, un aspecte sovint descuidat en la mentalitat actual, tecnocràtica i eficientista, i no obstant decisiu per al desenvolupament personal i social. L'ésser humà, en efecte, mortal per definició, pensant en sobrepassar tot límit gràcies a la tècnica, corre el risc, en l'obsessió de voler controlar-ho tot, de perdre el control de si mateix, i en la recerca d'una llibertat absoluta, de caure en l'espiral d'una dictadura tecnològica. Reconèixer i acceptar el propi límit

de criatura és per a l'home condició indispensable per aconseguir o, millor, per acollir la plenitud com un do. En canvi, en el context ideològic d'un paradigma tecnocràtic, animat per una prometeica presumpció d'autosuficiència, les desigualtats podrien créixer de manera desmesurada, i el coneixement i la riquesa acumular-se en mans d'uns pocs, amb greus riscos per a les societats democràtiques i la coexistència pacífica¹¹.

5. *Temes candents per a l'ètica*

En el futur, la fiabilitat de qui demana un préstec, la idoneïtat d'un individu per a una feina, la possibilitat de reincidència d'un condemnat o el dret a rebre asil polític o assistència social podrien ser determinats per sistemes d'intel·ligència artificial. La manca de nivells diversificats de mediació que aquests sistemes introdueixen està particularment exposada a formes de perjudici i discriminació. Els errors sistèmics poden multiplicar-se fàcilment, produint no només injustícies en casos concrets sinó també, per efecte dominó, autèntiques formes de desigualtat social.

A més, amb freqüència les formes d'intel·ligència artificial semblen capaces d'influir en les decisions dels individus per mitjà d'opcions predefinides associades a estímuls i persuasions, o bé mitjançant sistemes de regulació de les opcions personals basades en l'organització de les informacions. Aquestes formes de manipulació o de control social requereixen

¹⁰ Cf. Carta. enc. *Laudato si'*, 54.

¹¹ Cf. *Discurs als participants en la Plenària de la Pontifícia Acadèmia per a la Vida* (28 de febrer de 2020).

una atenció i una supervisió acurades, i impliquen una clara responsabilitat legal per part dels productors, dels qui les usen i de les autoritats governamentals.

La dependència de processos automàtics que classifiquen els individus, per exemple, per mitjà de l'ús generalitzat de la vigilància o l'adopció de sistemes de crèdit social, també podria tenir repercussions profundes en el teixit social, establint categoritzacions impròpies entre els ciutadans. I aquests processos artificials de classificació podrien dur fins i tot a conflictes de poder, no només pel que fa a destinataris virtuals, sinó a persones de carn i ossos. El respecte fonamental per la dignitat humana postula rebutjar que la singularitat de la persona sigui identificada amb un conjunt de dades. No hem de permetre que els algorismes determinin la manera en la que entenem els drets humans, que deixin de banda els valors essencials de la compassió, la misericòrdia i el perdó o que eliminin la possibilitat que un individu canviï i deixi enrere el passat.

En aquest context, no podem deixar de considerar l'impacte de les noves tecnologies en l'àmbit laboral. Feines que en un temps eren competència exclusiva de la mà d'obra humana són ràpidament absorbides per les aplicacions industrials de la intel·ligència artificial. També en aquest cas es corre el risc substancial d'un benefici desproporcionat per a uns pocs a costa de l'empobriment de molts. El respecte de la dignitat dels treballadors i la importància de l'ocupació per al benestar econòmic de les persones, les famílies i les societats, la seguretat de les feines i l'equitat dels salaris hauri-

en de constituir una gran prioritat per a la comunitat internacional, a mesura que aquestes formes de tecnologia es van introduint cada vegada més en els llocs de treball.

6. Transformarem les espases en arades?

Aquests dies, mirant el món que ens envolta, no podem eludir les greus qüestions ètiques vinculades al sector dels armaments. La possibilitat de conduir operacions militars per mitjà de sistemes de control remot ha dut a una percepció menor de la devastació que aquests han causat i de la responsabilitat en el seu ús, contribuint a un apropament encara més fred i distant a la immensa tragèdia de la guerra. La recerca sobre les tecnologies emergents en el sector dels anomenats "sistemes d'armes autònoms letals", inclòs l'ús bèl·lic de la intel·ligència artificial, és un gran motiu de preocupació ètica. Els sistemes d'armes autònoms no podran ser mai subjectes moralment responsables. L'exclusiva capacitat humana de judici moral i de decisió ètica és més que un complex conjunt d'algorismes, i aquesta capacitat no pot reduir-se a la programació d'una màquina que, tot i ser "intel·ligent", no deixa de ser sempre una màquina. Per aquest motiu, és imperiós garantir una supervisió humana adequada, significativa i coherent dels sistemes d'armes.

Tampoc no podem ignorar la possibilitat que armes sofisticades acabin en mans equivocades, facilitant, per exemple, atacs terroristes o accions dirigides a desestabilitzar institucions de govern legítimes. En resum, realment l'últim que el món necessita és que les noves tecnologies contribueixin a l'injust desenvolupament del mercat i del comerç de les armes, promovent

la bogeria de la guerra. Si ho fa així, no només la intel·ligència, sinó el mateix cor de l'home correrà el risc de tornar-se cada vegada més "artificial". Les aplicacions tècniques més avançades no han d'usar-se per a facilitar la resolució violenta dels conflictes, sinó per a pavimentar els camins de la pau.

En una òptica més positiva, si la intel·ligència artificial fos utilitzada per a promoure el desenvolupament humà integral, podria introduir importants innovacions en l'agricultura, l'educació i la cultura, una millora del nivell de vida de nacions i pobles sencers, el creixement de la fraternitat humana i de l'amistat social. En definitiva, la manera en que la usem per a incloure els últims, és a dir, els germans i les germanes més febles i necessitats, és la mesura que revela la nostra humanitat.

Una mirada humana i el desig d'un futur millor per al nostre món porten a la necessitat d'un diàleg interdisciplinari destinat a un desenvolupament ètic dels algoritmes -*l'algor-ètica*-, en el que els valors orienten els itineraris de les noves tecnologies¹². Les qüestions ètiques haurien de ser tingudes en compte des de l'inici de la recerca, així com en les fases d'experimentació, planificació, distribució i comercialització. Aquest és l'enfocament de l'ètica de la planificació, en el que les institucions educatives i els responsables del procés decisonal tenen un rol essencial per exercir.

7. Reptes per a l'educació

El desenvolupament d'una tecnologia que respecti i estigui al servei de

la dignitat humana té clares implicacions per a les institucions educatives i per al món de la cultura. Multipliant les possibilitats de comunicació, les tecnologies digitals han permès noves formes de trobar-nos. No obstant això, continua essent necessària una reflexió permanent sobre el tipus de relacions al qual ens està portant. Els joves estan creixent en ambients culturals impregnats de la tecnologia i això no pot deixar de qüestionar els mètodes d'ensenyament i formació.

L'educació en l'ús de formes d'intel·ligència artificial hauria de centrar-se sobretot en promoure el pensament crític. És necessari que els usuaris de totes les edats, però sobretot els joves, desenvolupin una capacitat de discerniment en l'ús de dades i de continguts obtinguts al web o produïts per sistemes d'intel·ligència artificial. Les escoles, les universitats i les societats científiques estan cridades a ajudar els estudiants i els professionals a fer propis els aspectes socials i ètics del desenvolupament i l'ús de la tecnologia.

La formació en l'ús dels nous instruments de comunicació hauria de tenir en compte no només la desinformació, les falses notícies (*fake news*), sinó també l'inquietant augment de «pors ancestrals [...] que han sabut amagar-se i potenciar-se rere noves tecnologies»¹³. Lamentablement, una vegada més ens trobem havent de combatre «la temptació de fer una cultura de murs, d'aixecar murs, murs en el cor, murs a la terra per evitar aquest trobament amb altres cultures, amb altres persones»¹⁴ i el desenvolupament d'una coexistèn-

¹² Cf. *ibíd.*

¹³ Carta enc. *Fratelli tutti* (3 d'octubre de 2020), 27.

¹⁴ Cf. *ibíd.*

cia pacífica i fraterna.

8. Reptes per al desenvolupament del dret internacional

L'abast global de la intel·ligència artificial fa evident que, juntament a la responsabilitat dels estats sobirans de disciplinar internament el seu ús, les organitzacions internacionals poden exercir un rol decisiu en la consecució d'acords multilaterals i en la coordinació de la seva aplicació i actuació¹⁵. A aquest propòsit, exhorto la comunitat de les nacions a treballar unida per a adoptar un tractat internacional vinculant, que reguli el desenvolupament i l'ús de la intel·ligència artificial en les seves múltiples formes. Naturalment, l'objectiu de la reglamentació no hauria de ser només la prevenció de les males pràctiques, sinó també encoratjar les millors pràctiques, estimulant plantejaments nous i creatius i facilitant iniciatives personals i col·lectives¹⁶.

En definitiva, en la recerca de models normatius que puguin proporcionar una guia ètica a qui desenvolupa tecnologies digitals, és indispensable identificar els valors humans que haurien d'estar a la base del compromís de les societats per a formular, adoptar i aplicar els marcs legislatius necessaris. El treball de redacció de les orientacions ètiques per a la producció de formes d'intel·ligència artificial no pot prescindir de la consideració de qüestions més profundes, relacionades amb el significat de l'existència humana, la tutela dels drets humans fonamentals, la recerca de la justícia i de la pau.

Aquest procés de discerniment ètic i jurídic pot revelar-se com una valuosa ocasió per a una reflexió compartida sobre el rol que la tecnologia hauria de tenir en la nostra vida personal i comunitària i sobre com el seu ús pot contribuir a la creació d'un món més just i humà. Per aquest motiu, en els debats sobre la reglamentació de la intel·ligència artificial, s'hauria de tenir en compte la veu de totes les parts interessades, inclosos els pobres, els marginats i altres que sovint queden sense ser escoltats en els processos decisionals globals.

* * *

Espero que aquesta reflexió encoratgi a fer que els progressos en el desenvolupament de formes d'intel·ligència artificial contribueixin, en última instància, a la causa de la fraternitat humana i de la pau. No és responsabilitat d'uns pocs, sinó de tota la família humana. La pau, en efecte, és el fruit de relacions que reconeixen i acullen l'altre en la seva dignitat inalienable, i de cooperació i esforç en la recerca del desenvolupament integral de totes les persones i de tots els pobles.

La meua pregària al començament del nou any és que el ràpid desenvolupament de formes d'intel·ligència artificial no augmenti les ja nombroses desigualtats i injustícies presents al món, sinó que contribueixi a posar fi a les guerres i els conflictes, i a alleujar tantes formes de patiment que afligeixen la família humana. Que els fidels cristians, els creients de di-

¹⁵ Cf. *ibid.*, 170-175.

¹⁶ Cf. Carta enc. *Laudato si'*, 177.

ferents religions i els homes i dones de bona voluntat puguin col·laborar en harmonia per aprofitar les oportunitats i afrontar els reptes que planteja la revolució digital, i deixar a les ge-

neracions futures un món més solidari, just i pacífic.

FRANCESC, *papa*

Vaticà, 8 de desembre de 2023

MISSATGE DEL PAPA FRANCESC AMB MOTIU DE LA JORNADA MUNDIAL DEL MALALT

“NO ÉS BO QUE L’HOME ESTIGUI SOL”. CUIDAR ELS MALALTS TENINT CURA DE LES RELACIONS

«No és bo que l’home estigui sol» (Gn 2,18). Des del principi, Déu, que és amor, va crear l’ésser humà per a la comunió, inscrivint en el seu ésser la dimensió de les relacions. Així, la nostra vida, plasmada a imatge de la Trinitat, està cridada a realitzar-se plenament en el dinamisme de les relacions, de l’amistat i de l’amor mutu. Estem creats per a estar junts, no sols. I precisament perquè aquest projecte de comunió està tan profundament inscrit en el cor humà, l’experiència de l’abandonament i de la solitud ens espanta i ens és dolorosa i fins i tot inhumana. Ho és encara més en moments de fragilitat, incertesa i inseguretat, sovint provocats per l’aparició de qualsevol malaltia greu.

Penso, per exemple, en els que estaven terriblement sols durant la pandèmia de la Covid-19: pacients que no podien rebre visites, però també infermeres, metges i personal de suport, tots sobrecarregats de feina i tancats en sales d’aïllament. I, per descomptat, no oblidem tots el que van haver d’afrontar l’hora de la mort sols, assistits pel personal sanitari però lluny de les seves famílies.

Al mateix temps, comparteixo amb dolor la condició de patiment i solitud d’aquells que, per la guerra i les seves tràgiques conseqüències, es troben sense suport i sense ajuda: la guerra és la més terrible de les malalties socials i les persones més fràgils en paguen el preu més alt.

Tanmateix, cal subratllar que, fins i tot en els països que gaudeixen de pau i de més recursos, el temps de la vellesa i de la malaltia sovint es viu en la solitud i, de vegades, fins i tot en l’abandonament. Aquesta trista realitat és sobretot conseqüència de la cultura de l’individualisme, que exalta el rendiment a tota costa i cultiva el mite de l’eficiència, esdevenint indiferents i fins i tot despietats quan la gent ja no té la força necessària per a seguir el ritme. Aleshores esdevé una cultura del descart, en la que «no es considera les persones com un valor primari que cal respectar i emparar, especialment si són pobres o discapacitades, si “encara no són útils” -com els no nascuts-, o si “ja no serveixen” -com els vells-» (Enc. Fratelli tutti, 18). Malauradament, aquesta lògica també impregna determinades opcions polítiques, que no posen al centre la dig-

nitat de la persona humana i les seves necessitats, i no sempre afavoreixen les estratègies i els recursos necessaris per a garantir a cada ésser humà el dret fonamental a la salut i l'accés a les cures. Paral·lelament, l'abandonament dels fràgils i la seva solitud també es veuen agreujats per la reducció de l'atenció únicament als serveis sanitaris, sense que s'acompanyi sàviament d'una "aliança terapèutica" entre metge, pacient i familiar.

Ens fa bé tornar a escoltar aquesta paraula bíblica: no és bo que l'home estigui sol! Déu la pronuncia a l'inici de la creació i així ens revela el sentit profund del seu projecte per a la humanitat però, alhora, la ferida mortal del pecat, que s'introdueix generant sospites, fractures, divisions i, per tant, aïllament. Això afecta la persona en totes les seves relacions: amb Déu, amb si mateixa, amb els altres, amb la creació. Aquest aïllament ens fa perdre el sentit de l'existència, ens treu l'alegria de l'amor i ens fa experimentar una sensació opressiva de solitud en tots els passatges crucials de la vida.

Germans i germanes, la primera cura que necessitem en la malaltia és la proximitat plena de compassió i de tendresa. Per això, cuidar els malalts vol dir, en primer lloc, tenir cura de les seves relacions, de totes les seves relacions: amb Déu, amb els altres –familiars, amics, agents sanitaris–, amb la creació, amb ells mateixos. És possible? Sí, és possible i tots estem cridats a treballar dur perquè això passi. Fixem-nos en la imatge del bon samarità (cf. Lc 10,25-37), en la seva capacitat per alentir el pas i fer-se proïsme, en la tendresa amb què alleuja les ferides del seu germà que pateix.

Recordem aquesta veritat central de la nostra vida: hem vingut al món perquè algú ens va acollir, estem fets per a l'amor, estem cridats a la comunió i la fraternitat. Aquesta dimensió del nostre ésser ens sosté sobretot en el temps de la malaltia i de la fragilitat, i és la primera teràpia que hem d'adoptar entre tots per a curar les malalties de la societat en què vivim.

A vosaltres, que esteu patint la malaltia, ja sigui temporal o crònica, voldria dir-vos: no us avergonyiu del vostre desig de proximitat i de tendresa! No ho amagueu i no penseu mai que sou una càrrega per als altres. La condició dels malalts convida tothom a frenar els ritmes exasperats en què estem immersos i a redescobrir-nos.

En aquesta època canviant que estem vivint, els cristians estem especialment cridats a adoptar la mirada compassiva de Jesús: cuidem els qui pateixen i estan sols, potser marginats i descartats. Amb l'amor mutu que Crist Senyor ens dona en la pregària, especialment en l'Eucaristia, guarim les ferides de la solitud i de l'aïllament. Cooperem així per a contrarestar la cultura de l'individualisme, de la indiferència, del descart i fem créixer la cultura de la tendresa i la compassió.

Els malalts, els fràgils, els pobres són en el cor de l'Església i també han de ser el centre de les nostres atencions humanes i la nostra pastoral. No ho oblidem! I confiem-nos a Maria Santíssima, Salut dels malalts, perquè intercedeixi per nosaltres i ens ajudi a ser artesans de proximitat i de relacions fraternals.

FRANCESC, *papa*

Roma, Sant Joan del Laterà,
10 de gener de 2024

MISSATGE DEL PAPA FRANCESC AMB MOTIU DE LA QUARESMA A TRAVÉS DEL DESERT DÉU ENS GUIA A LA LLIBERTAT

Benvolguts germans i germanes,

Quan el nostre Déu es revela, comunica llibertat: «Jo soc el Senyor, el teu Déu, que t'he fet sortir de la terra d'Egipte, d'un lloc d'esclavatge» (Ex 20,2). Així s'obre el Decàleg donat a Moisès al mont Sinaí. El poble sap prou bé de quin èxode parla Déu; l'experiència de l'esclavatge encara està impresa en la seva carn. Rep les deu paraules en el desert com a camí de llibertat. Nosaltres les anomenem “manaments”, subratllant la força d'amor amb el que Déu educa el seu poble. La crida a la llibertat és, en efecte, una crida vigorosa. No s'esgota en un esdeveniment únic, perquè madura durant un camí. De la mateixa manera que Israel al desert duu encara Egipte dins seu –en efecte, sovint troba a faltar el passat i murmura contra el cel i contra Moisès–, també avui el poble de Déu duu dins seu lligams opressors que s'ha de decidir a abandonar. Ens n'adonem quan ens falta l'esperança i vaguem per la vida com en un erm desolat, sense una terra promesa vers la qual encaminar-nos junts. La Quaresma és el temps de gràcia en el que el desert torna a ser –com anuncia el profeta Osees– el lloc del primer amor (cf. Os 2,16-17). *Déu educa el seu poble, perquè abandoni els seus esclavatges* i experimenti el pas de la mort a la vida. Com un espòs ens atrau novament cap a ell i xiuxiueja paraules d'amor als nostres cors.

L'èxode de l'esclavatge a la llibertat no és un camí abstracte. Per tal que la nostra Quaresma sigui també con-

creta, el primer pas és *voler veure la realitat*. Quan a la bardissa ardent el Senyor va atraure Moisès i li va parlar, es va revelar immediatament com un Déu que veu i sobretot escolta: «He vist l'opressió del meu poble a Egipte i he sentit com clama per culpa dels seus explotadors. Conec els seus sofriments, per això he baixat a alliberar-lo del poder dels egipcis i fer-lo pujar des d'Egipte cap a un país bo i espaiós, un país que regalima llet i mel» (Ex 3,7-8). També avui arriba al cel el crit de tants germans i germanes oprimits. Preguntem-nos: ens arriba també a nosaltres? Ens sacseja? Ens commou? Molts factors ens allunyen els uns dels altres, negant la fraternitat que ens uneix des de l'origen.

Al meu viatge a Lampedusa, davant la globalització de la indiferència vaig plantejar dues preguntes, que són cada vegada més actuals: «On ets?» (Gn 3,9) i «On és el teu germà?» (Gn 4,9). El camí quaresmal serà concret si, en escoltar-les de nou, confessem que seguim sota el domini del Faraó. És un domini que ens deixa exhaustos i ens torna insensibles. És un model de creixement que ens divideix i ens roba el futur; que ha contaminat la terra, l'aire i l'aigua, però també les ànimes. Perquè, si bé amb el baptisme ja ha començat el nostre alliberament, queda en nosaltres una inexplicable enyorança per l'esclavatge. És com una atracció cap a la seguretat del que ja s'ha vist, en detriment de la llibertat.

Voldria assenyalar-vos un detall de força importància en el relat de l'Èxo-

de: és Déu qui veu, qui es commou i qui allibera, no és Israel qui ho demana. El Faraó, en efecte, destrueix fins i tot els somnis, roba el cel, fa que sembli immodificable un món en el qual es trepitja la dignitat i es neguen els vincles autèntics. És a dir, aconseguir mantenir-ho tot sotmès a ell. Preguntem-nos: desitjo un món nou? Estic disposat a trencar els compromisos amb el món vell? El testimoni de molts germans bisbes i d'un gran nombre d'aquells que treballen per la pau i la justícia em convenç cada vegada més que el que cal denunciar és un dèficit d'esperança. És un impediment per a somiar, un crit mut que arriba fins al cel i commou el cor de Déu. S'assembla a aquella enyorança per l'esclavatge que paralitza Israel al desert, impeding-lo avançar. L'èxode es pot interrompre: no s'explicaria d'una altra manera que una humanitat que ha assolit el llinard de la fraternitat universal i nivells de desenvolupament científic, tècnic, cultural i jurídic, capaços de garantir la dignitat de tothom, camini en la foscor de les desigualtats i els conflictes.

Déu no es cansa de nosaltres. Acollim la Quaresma com el temps fort en el qual la seva Paraula s'adreça de nou a nosaltres: «Jo soc el Senyor, el teu Déu, que t'he fet sortir de la terra d'Egipte, d'un lloc d'esclavatge» (Ex 20,2). És *temps de conversió, temps de llibertat*. Jesús mateix, com recordem cada any el primer diumenge de Quaresma, va ser conduït per l'Esperit al desert per a ser provat en la llibertat. Durant quaranta dies estarà davant nostre i amb nosaltres: és el Fill encarnat. A diferència del Faraó, Déu no vol súbdits, sinó fills. El desert és l'espai en el qual la nostra llibertat pot madurar en una decisió personal

de no tornar a caure en l'esclavatge. Per Quaresma, trobem nous criteris de judici i una comunitat amb la qual podem emprendre un camí que no havíem recorregut mai abans.

Això implica *una lluita*, que el llibre de l'Èxode i les temptacions de Jesús al desert ens narren clarament. A la veu de Déu, que diu: «Ets el meu Fill, el meu estimat» (Mc 1,11) i «No tinguis altres déus fora de mi» (Ex 20,3), s'oposen de fet les mentides de l'enemic. Més temibles que el Faraó són els ídols; podríem considerar-los com la seva veu en nosaltres. Sentir-se omnipotents, ser reconeguts per tots, prendre avantatge sobre els altres: tot ésser humà sent en el seu interior la seducció d'aquesta mentida. És un camí trillat. Per això, podem aferrar-nos als diners, a certs projectes, idees, objectius, a la nostra posició, a una tradició i fins i tot a algunes persones. Aquestes coses en lloc d'impulsar-nos, ens paralyzaran. En lloc d'unir-nos, ens enfrontaran. Hi ha, però, una nova humanitat, la dels petits i els humils que no han sucumbit a l'encant de la mentida. Mentre que els ídols tornen muts, cecs, sords, immòbils a qui els serveixen (cf. Sl 115,8), els pobres d'esperit estan immediatament oberts i ben disposats; són una força silenciosa del bé que guareix i sosté el món.

És temps d'actuar, i per Quaresma *actuar és també aturar-se*. Aturar-se *en pregària*, per a acollir la Paraula de Déu, i aturar-se com el samarità, *davant el germà ferit*. L'amor a Déu i al proïsme és un únic amor. No tenir altres déus és aturar-se davant la presència de Déu, en la carn del proïsme. Per això la pregària, l'almoïna i el dejuni no són tres exercicis indepen-

dents, sinó un únic moviment d'obertura, de buidament: fora els ídols que ens angionen, fora els aferraments que ens empresonen. Aleshores el cor atrofiat i aïllat es despertarà. Per tant, cal desaccelerar i aturar-se. La dimensió contemplativa de la vida, que la Quaresma ens farà redescobrir, mobilitzarà noves energies. Davant de la presència de Déu ens convertim en germanes i germans, percebem els altres amb una nova intensitat; en lloc d'amenaques i enemics trobem companyes i companys de viatge. Aquest és el somni de Déu, la terra promesa vers la qual anem quan sortim de l'esclavatge.

La forma sinodal de l'Església, que en aquests últims anys estem redescobrint i cultivant, suggereix que la Quaresma sigui també *temps de decisions comunitàries*, de petites i grans decisions a contracorrent, capaces de modificar la quotidianitat de les persones i la vida d'un barri: els hàbits de compra, la cura de la creació, la inclusió dels invisibles o els rebutjats. Convido totes les comunitats cristianes a fer això: a oferir als seus fidels moments per a reflexionar sobre els estils de vida; a donar-se temps per a verificar la seva presència al barri i la seva contribució per a millorar-lo. Ai de nosaltres si la penitència cristiana fos com la que entristia Jesús. També a nosaltres Ell ens diu: «No feu un posat trist, com els hipòcrites, que es desfiguren la cara perquè tothom

noti que dejunen» (Mt 6,16). Més aviat, que es vegi l'alegria als rostres, que se senti la fragància de la llibertat, que s'alliberi aquest amor que fa noves totes les coses, començant per les més petites i properes. Això pot passar a cada comunitat cristiana.

En la mesura en la que aquesta Quaresma sigui de conversió, aleshores, la humanitat extraviada sentirà un estremiment de creativitat; l'espurneig d'una *nova esperança*. Voldria dir-vos, com als joves que vaig trobar a Lisboa l'estiu passat: «Cerqueu i arrisqueu, cerqueu i arrisqueu. En aquest moment històric els desafiaments són enormes, els gemecs dolorosos. Estem vivint una tercera guerra mundial a trossos. Però abracem el risc de pensar que no estem en una agonia, sinó en un part; no al final, sinó al començament d'un gran espectacle. I ens cal coratge per a pensar això» (*Discurs als universitaris*, 3 d'agost de 2023). És el coratge de la conversió, de sortir de l'esclavatge. La fe i la caritat porten de la mà aquesta petita esperança. L'ensenyen a caminar i, alhora, és ella la que les arrossega cap endavant¹.

Us beneixo a tots vosaltres i el vostre camí quaresmal.

FRANCESC, *papa*

Roma, Sant Joan del Laterà,
3 de desembre de 2023,
I Diumenge d'Advent.

¹ Cf. CH. PÉGU, *Il portico del mistero della seconda virtù*, Milano 1978, 17-19; *El pórtico del misterio de la segunda virtud*, Madrid 1991, 21-23.

MISSATGE DEL PAPA FRANCESC AMB MOTIU DE LA JORNADA MUNDIAL DE LES COMUNICACIONS SOCIALS

INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL I SAVIESA DEL COR: PER A UNA COMUNICACIÓ PLENAMENT HUMANA

Benvolguts germans i germanes,

L'evolució dels sistemes de l'així anomenada "intel·ligència artificial", sobre la qual ja vaig reflexionar al meu recent *Missatge per a la Jornada Mundial de la Pau*, també està modificant radicalment la informació i la comunicació i, a través d'elles, alguns dels fonaments de la convivència civil. És un canvi que afecta tothom, no només els professionals. La difusió accelerada de sorprenents invents, el funcionament i potencial dels quals són indesxifrables per a la majoria de nosaltres, suscita una sorpresa que oscil·la entre l'entusiasme i la desorientació i ens col·loca inevitablement davant de preguntes fonamentals: què és doncs l'home? Quina és la seva especificitat i quin serà el futur d'aquesta espècie nostra anomenada *homo sapiens*, a l'era de les intel·ligències artificials? Com podem continuar sent plenament humans i orientar cap al bé el canvi cultural en curs?

Començant des del cor

Abans que res, convé aclarir el terreny de les lectures catastrofistes i dels seus efectes paralitzants. Fa un segle, Romano Guardini, reflexionant sobre la tecnologia i sobre l'home, convida-

va a no posar-se rígids davant d'allò "nou" en l'intent de «conservar un món bell condemnat a desaparèixer». Tanmateix, alhora de manera encaridada advertia profèticament: «El nostre lloc és en l'esdevenidor. Ens hi hem d'inserir, allí on correspon a cadascú [...], adherint-nos-hi honestament però alhora restant sensibles, amb un cor incorruptible, a tot allò que hi ha en ell de destructiu i d'inhumà». I conclouia: «És cert que es tracta de problemes de naturalesa tècnica, científica i política; però no es poden resoldre si no és procedint de l'home. Cal que es formi un nou tipus humà, dotat d'una espiritualitat més profunda, d'una llibertat i d'una interioritat noves»¹.

En aquesta època que corre el risc de ser rica en tecnologia i pobra en humanitat, la nostra reflexió només pot partir del cor humà². Només dotant-nos d'una mirada espiritual, només recuperant una saviesa del cor, podrem llegir i interpretar la novetat del nostre temps i redescobrir el camí d'una comunicació plenament humana. El cor, bíblicament entès com la seu de la llibertat i de les decisions més importants de la vida, és símbol d'integritat, d'unitat, però també evoca els afectes, els desitjos, els somnis, i és sobretot el lloc interior de l'en-

¹ *Cartes del Llac de Como*, Brescia 2022⁵, 101-104.

² En continuïtat amb els Missatges de les anteriors Jornades Mundials de les Comunicacions Socials, dedicats a *trobar les persones on són i com són* (2021), *escoltar amb l'oïda del cor* (2022) i *parlar amb el cor* (2023).

contre amb Déu. La saviesa del cor és, doncs, aquesta virtut que ens permet entrelaçar junts el tot i les parts, les decisions i les seves conseqüències, les capacitats i les fragilitats, el passat i el futur, el jo i el nosaltres.

Aquesta saviesa del cor es deixa trobar per qui la busca i es deixa veure per qui l'estima; s'anticipa a qui la desitja i va a la recerca de qui n'és digne (cf. Sv 6,12-16). Està amb el qui es deixa aconsellar (cf. Pr 13,10), amb el qui té el cor dòcil, un cor que escolta (cf. 1Re 3,9). És un do de l'Esperit Sant, que permet veure les coses amb els ulls de Déu, comprendre els vincles, les situacions, els esdeveniments i descobrir-ne el sentit. Sense aquesta saviesa, l'existència es torna insípida, perquè és precisament la saviesa -l'arrel llatina de la qual *sapere* es relaciona amb el *sabor*- la que dona gust a la vida.

Oportunitat i perill

No podem esperar aquesta saviesa de les màquines. Encara que el terme *intel·ligència artificial* ha suplantat el més correcte utilitzat a la literatura científica, *machine learning*, l'ús mateix de la paraula "intel·ligència" és enganyós. Sens dubte, les màquines tenen una capacitat incommensurablement més gran que els humans per a emmagatzemar dades i correlacionar-les entre si, però correspon a l'home, i només a ell, desxifrar-ne el significat. No es tracta, doncs, d'exigir que les màquines semblin humanes; sinó més aviat de despertar l'home de la hipnosi on ha caigut a causa del seu deliri d'omnipotència, creient-se un subjecte totalment autònom i autorreferencial, separat de tot vincle social i aliè a la seva creaturalitat.

En efecte, l'home sempre ha experimentat de no ser autosuficient a si mateix i intenta superar la seva vulnerabilitat utilitzant qualsevol mitjà. Començant pels primers artefactes prehistòrics, utilitzats com a prolongació dels braços, passant pels mitjans de comunicació emprats com a prolongació de la paraula, hem arribat avui a les màquines més sofisticades que actuen com a ajuda del pensament. Tot i així, cadascuna d'aquestes realitats pot ser contaminada per la temptació original d'arribar a ser *com Déu sense Déu* (cf. Gn 3), és a dir, de voler conquerir per les pròpies forces el que, en canvi, s'hauria d'acollir com un do de Déu i viure's en la relació amb els altres.

Segons l'orientació del cor, tot el que està a les mans de l'home es converteix en oportunitat o perill. El seu propi cos, creat per a ser un lloc de comunicació i comunió, es pot convertir en un mitjà d'agressivitat. De la mateixa manera, tota extensió tècnica de l'home pot ser un instrument de servei amorós o de dominació hostil. Els sistemes d'intel·ligència artificial poden contribuir al procés d'alliberament de la ignorància i facilitar l'intercanvi d'informació entre pobles i generacions diferents. Poden, per exemple, fer accessible i comprensible una enorme riquesa de coneixements escrits en èpoques passades o fer que les persones es comuniquin en llengües que no coneixen. Però alhora poden ser instruments de "contaminació cognitiva", d'alteració de la realitat a través de narratives parcialment o totalment falses que es creuen -i es comparteixen- com si fossin veritables. Només cal pensar en el problema de la desinformació al qual ens

enfrontem des de fa anys en forma de *fake news*³ i que avui se serveix de *deep fakes*, és a dir, de la creació i difusió d'imatges que semblen perfectament versemblants però que són falses (també jo n'he estat objecte), o de missatges d'àudio que utilitzen la veu d'una persona per dir coses que no ha dit mai. La simulació, que està a la base d'aquests programes, pot ser útil en alguns camps específics, però es torna perversa quan distorsiona la relació amb els altres i la realitat.

Ja des de la primera onada de la intel·ligència artificial, la dels mitjans de comunicació socials, hem entès la seva ambivalència veient-ho amb els propis ulls, adonant-nos tant de les seves oportunitats com dels seus riscos i patologies. El segon nivell d'intel·ligència artificial generativa marca un salt qualitatiu indiscutible. Per tant, és important tenir la capacitat d'entendre, comprendre i regular eines que en mans equivocades podrien obrir escenaris adversos. Com tot el que ha sortit de la ment i de les mans de l'home, també els algorismes no són neutrals. Per això, és necessari actuar preventivament, proposant models de regulació ètica per a frenar les implicacions nocives i discriminatòries, socialment injustes, dels sistemes d'intel·ligència artificial i contrarestar-ne l'ús en la reducció del pluralisme, en la polarització de l'opinió pública o en la construcció d'un pensament únic. Així doncs, renovo la meua crida exhortant «la comunitat de les nacions a treballar unida per a

adoptar un tractat internacional vinculant, que reguli el desenvolupament i l'ús de la intel·ligència artificial en les seves múltiples formes»⁴. No obstant això, com en qualsevol àmbit humà, la reglamentació no és suficient.

Créixer en humanitat

Estem cridats a créixer junts, en humanitat i com a humanitat. El repte que tenim davant nostre és fer un salt qualitatiu per a estar a l'alçada d'una societat complexa, multiètnica, pluralista, multireligiosa i multicultural. Ens correspon qüestionar-nos sobre el desenvolupament teòric i l'ús pràctic d'aquests nous instruments de comunicació i de coneixement. Grans possibilitats de bé acompanyen el risc que tot es transformi en un càlcul abstracte, que redueixi les persones a meres dades, el pensament a un esquema, l'experiència a un cas, el bé al benefici, i sobretot que acabem negant la unitat de cada persona i de la seva història, dissolent la concreció de la realitat en una sèrie de dades estadístiques.

La revolució digital pot fer-nos més lliures, però no certament si ens deixem atrapar pels fenòmens mediàtics coneguts avui com a *cambrà d'eco*. En aquests casos, en lloc d'augmentar el pluralisme de la informació, correm el risc de perdre'ns en un pantà anònim, al servei dels interessos del mercat o del poder. És inacceptable que l'ús de la intel·ligència artificial condueixi a un pensament anònim, a un assemblatge de dades

³ Cf. «*La veritat us farà lliures*» (Jn 8,32). *Fake news i periodisme de pau*. Missatge de la 52 Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, 2018.

⁴ *Missatge per a la Celebració de la 57 Jornada Mundial de la Pau* (1 de gener de 2024), 8.

no certificades, a una negligència col·lectiva de responsabilitat editorial. La representació de la realitat en *macrodades*, per molt funcional que sigui per a la gestió de les màquines, implica de fet una pèrdua substancial de la veritat de les coses, que obstaculitza la comunicació interpersonal i amenaça amb danyar la nostra mateixa humanitat. La informació no es pot separar de la relació existencial: implica el cos, l'estar en la realitat; demana posar en relació no només dades, sinó també experiències; exigeix el rostre, la mirada i la compassió més que l'intercanvi.

Penso en els reportatges de les guerres i en la "guerra paral·lela" que es fa mitjançant campanyes de desinformació. I penso en quants reporters resulten ferits o moren sobre el terreny per a permetre'ns veure el que han vist els seus ulls. Perquè només tocant el patiment dels infants, de les dones i dels homes podem comprendre l'absurditat de les guerres.

L'ús de la intel·ligència artificial podrà contribuir positivament en el camp de la comunicació si no anul·la el paper del periodisme sobre el terreny, sinó que, per contra, el recolza; si augmenta la professionalitat de la comunicació, responsabilitzant cada comunicador; si retorna a cada ésser humà el paper de subjecte, amb capacitat crítica, respecte de la mateixa comunicació.

Interrogants per a l'avui i el demà

Així doncs, sorgeixen espontàniament algunes preguntes: com es pot protegir la professionalitat i la dignitat dels treballadors de l'àmbit de la comunicació i de la informació, junta-

ment amb la dels usuaris d'arreu del món? Com es pot garantir la interoperabilitat de les plataformes? Com es pot garantir que les empreses que desenvolupen plataformes digitals assumeixin la seva responsabilitat en relació del que difonen i del que obtenen beneficis, de la mateixa manera que passa amb els editors dels mitjans de comunicació tradicionals? Com es poden fer més transparents els criteris en els quals es basen els algorismes d'indexació i de desindexació i dels motors de recerca, capaços d'exaltar o cancel·lar persones i opinions, històries i cultures? Com es pot garantir la transparència dels processos d'informació? Com es pot fer evident l'autoria dels escrits i les fonts rastrejables, evitant el mantell de l'anonimat? Com es pot posar de manifest si una imatge o un vídeo retraten un esdeveniment o el simulen? Com es pot evitar que les fonts es redueixin a una, a un pensament únic elaborat algorítmicament? I com es pot promoure, en canvi, un entorn que preservi el pluralisme i representi la complexitat de la realitat? Com es pot fer sostenible aquesta eina potent, costosa i d'alt consum energètic? Com podem fer-la accessible també als països en vies de desenvolupament?

A partir de les respostes a aquestes preguntes i d'altres, entendrem si la intel·ligència artificial acabarà construint noves castes basades en el domini de la informació, generant noves formes d'explotació i desigualtat; o si, per contra, portarà més igualtat, promovent una informació correcta i una consciència més gran del canvi d'època que estem vivint, afavorint l'escolta de les múltiples necessitats de les persones i dels pobles, en un siste-

ma d'informació articulat i pluralista. D'una banda, plana l'espectre d'una nova esclavitud, de l'altra, una conquesta de la llibertat; d'una banda, la possibilitat que alguns condicionin el pensament de tots, de l'altra, la possibilitat que tots participin en l'elaboració del pensament.

La resposta no està escrita, depèn de nosaltres. Correspon a l'home decidir si es converteix en aliment per als algoritmes o en canvi si alimenta el seu cor amb la llibertat, aquest cor sense el qual no es creix en saviesa. Aquesta saviesa madura traient profit del temps i entenent les debilitats. Creix en l'aliança entre les generaci-

ons, entre els qui tenen memòria del passat i els qui tenen visió de futur. Només junts creix la capacitat de discernir, de vigilar, de veure les coses a partir del seu compliment. Per a no perdre la nostra humanitat, cerquem la Saviesa que és anterior a totes les coses (cf. Sir 1,4), la que passant pels cors purs prepara amics de Déu i profetes (cf. Sv 7,27). Ella ens ajudarà també a orientar els sistemes d'intel·ligència artificial a una comunicació plenament humana.

FRANCESC, *papa*

Roma, a Sant Joan del Laterà,
24 de gener de 2024

Conferència
Episcopal
Tarraconense

Informació

NOTA AMB RELACIÓ A LA SITUACIÓ DE SEQUERA

Fa temps que no plou amb la suficient regularitat i quantitat, de tal manera que la sequera afecta moltes poblacions que han vist compromès o limitat l'ús de l'aigua per a la vida quotidiana, així com per a la indústria, la ramaderia o l'agricultura, fent-se dia a dia més àmplia la població que s'hi veu afectada. Aquesta situació ens fa més conscients del valor i de la necessitat de l'aigua, del do de l'aigua.

De diverses maneres, a cada un dels nostres bisbats, hem animat els membres de les nostres comunitats diocesanes a demanar amb perseverança a Déu el do de la pluja que tant necessita la nostra societat.

De nou, convidem tots els cristians i cristianes a intensificar aquesta petició, tant en la pregària personal com en la comunitària, confiant que el Pare del cel donarà coses bones als qui les hi demanen (cf. Mt 7,11).

De la mateixa manera els invitem, així com a tots els membres de la societat, a valorar el do preciós de l'aigua i a fer-ne un ús responsable, com una expressió més del nostre compromís envers la conservació de la natura, portant endavant una veritable ecologia integral.

Aquesta dificultat, que ens ateny a tots, és una oportunitat per a viure més conscientment l'austeritat, el valor del sacrifici personal, la generositat i la solidaritat.

ELS BISBES I L'ADMINISTRADOR DIOCESÀ DE LA CET
Tarragona, 2 de febrer de 2024

REUNIÓ 254 DELS BISBES

Els dies 12 i 13 de febrer de 2024 ha tingut lloc la reunió n. 254 de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET), a la Casa d'Espiritualitat Maria Immaculada de les Germanes Franciscanes dels Sagrats Cors, a Tiana (Barcelona).

1. Els membres de la CET, seguint la petició presentada pel bisbe de Solsona i membre de l'Assemblea General del Sínode dels Bisbes, Mons. Francesc Conesa, han reflexionat sobre l'aportació a fer al Sínode al voltant de com articular creativament les relacions entre unes Diòcesis i les altres, i entre agrupacions d'Esglésies i l'Església amb el seu conjunt.

2. Un altre tema de reflexió ha estat al voltant de la identitat cristiana de les nostres Fundacions, a partir de l'aportació inicial de Mons. Joan Planellas,

arquebisbe de Tarragona i president de la CET, incidint de manera especial en les institucions educatives, assenyalant-se la importància de tenir-ne cura i potenciar-la.

3. S'ha acollit la visita de Mn. Francisco Javier Ondo Bindang i de Mn. Andrés Pedro Sima Miaga, que han presentat el projecte de les Capellanies de Catòlics Guineoequatorians, ja presents a algunes de les diòcesis amb seu a Catalunya, compartint els reptes i les propostes pastorals que ja realitzen i altres que volen tirar endavant.

4. En un context més ampli, però també en relació als migrants, ha participat en la reunió de la CET el P. Xabier Gómez OP, director del Departament de Migracions de la Conferència Episcopal Espanyola, tot reflexionant entorn als objectius i desafiaments de la pastoral de migrants, tenint en compte l'especificitat d'aquelles comunitats procedents de terres amb fort arrelament cristià, i les d'aquelles procedents de contextos amb altres creences.

5. Mons. Salvador Giménez, president del Secretariat Interdiocesà per a la Custòdia i Promoció de l'Art Sagrat (SICPAS), ha informat de les reunions mantingudes amb la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya sobre el patrimoni.

I Mons. Salvador Cristau, president del Secretariat Interdiocesà de Pastoral de la Salut (SIPS) ha informat sobre els convenis d'assistència religiosa als hospitals amb el departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

6. Els bisbes de la CET han donat el seu vistiplau a l'organització de la reunió de Secretaris generals dels bisbats per compartir informació i criteris comuns per dur a terme més coordinadament la tasca que tenen encomanada.

7. En referència a moviments presents a diverses diòcesis de Catalunya, els bisbes han aprovat la petició de reconeixement de la Sra. Rocío Elvira Quezada com a Presidenta de l'Acció Catòlica Obrera (ACO); del Sr. Jordi Soriano Màrquez com a President de l'ACO; i de Mn. Josep Rodado León com a Consiliari General de l'ACO.

De la mateixa manera, també han aprovat el reconeixement de la Sra. Neus Carrobé Montalvo com a Presidenta del Moviment Infantil i Juvenil d'Acció Catòlica (MIJAC).

8. Finalment s'han tractat diversos temes sobre el funcionament de la CET i la seva economia.

Barcelona, 15 de febrer de 2024

SUMARI

Memoràndum	112
ESGLÉSIA DIOCESANA	113
Nomenament del nou bisbe de Girona	116
- Comunicació del nomenament.	
- Carta de l'Administrador diocesà.	
- Salutació del Rvdm. Mons. Octavi Vilà i Mayo, O. Cist., bisbe electe.	
- Dades biogràfiques del bisbe electe.	
En la mort de Mons. Carles Soler, bisbe emèrit	122
- Carta de l'Administrador diocesà.	
- Carta del Nunci Apostòlic a l'Administrador diocesà.	
- Testament espiritual.	
- Homilia de la missa exequial.	
- Perfil biogràfic.	
- Comiat del bisbe Carles a la Catedral.	
Documents de l'Administrador diocesà	133
- Decret sobre les festes de sant Josep i sant Jaume de l'any 2024.	
- Disposició sobre la retribució del clero per a l'any 2024.	
- Bon Nadal.	
- Homilia en la missa amb motiu de la Jornada de la Vida Consagrada.	
- Tot esperant el bisbe Octavi.	
Secretaria general	137
- In Pace.	
- Col·lectoria de misses.	
Informació	139
- Crònica.	
SANTA SEU	143
Documentació pontifícia	145
- Missatge del papa Francesc amb motiu de la Jornada mundial de la Pau.	
- Missatge del papa Francesc amb motiu de la Jornada mundial del Malalt.	
- Missatge del papa Francesc amb motiu de la Quaresma.	
- Missatge del papa Francesc amb motiu de la Jornada mundial de les Comunicacions socials.	
CONFERÈNCIA EPISCOPAL TARRACONENSE	163
Informació	165
- Nota amb relació a la situació de sequera.	
- Reunió 254 dels Bisbes.	

